

Majo Prosen

Zgodbe z zvezdnega neba

Za otroke od petega do desetega leta

Kranj- Zlato Polje, poletje 2017

Predgovor

Vsebina

Afrodita in Eros

Argonavti

Ariadna

Arion

Astreja

Belerefon

Berenika

Celeris

Demetra

Devkalion in Pira

Enomaj

Eskulap

Evropa

Friks in Hela

Hidra

Ikarij

Kentavra

Kozorog

Krokar in čaša

Lelaps

Lev

Lira

Lisica in pes

Orion

Perzej

Prometej

Rak

Škorpion

Zmaj

Dodatek - Zodiak

Predgovor

Vnukinji Manci

To je e-knjiga za otroke. Prinaša 29 zgodb, pripetih na zvezdno nebo. Delno se naslanja na knjigo *Zvezdni miti in legende* (Jutro, Ljubljana 2002), ki sva jo napisala skupaj z ženo Stano, je pa tudi nekaj prirejenih in na novo napisanih zgodb. Vse so iz bogatega grškega bajeslovja, zanimive, živahne, poučne in nevsakdanje. Predvsem so preprosto napisane. Otrokom razburkajo in razvijajo domišljijo.

Je pa branje takih zgodb tudi en način ali prvi korak, da se otroci začnejo zanimati za opazovanje zvezd in drugih zanimivosti na zvezdnem nebu. Ni pa to glavni namen knjige. Osnovni namen je branje zgodb in čim širša popularizacija zvezdnih mitov med ljudi, tako med otroke kot tudi odrasle, ki zgodbe posredujejo otrokom, če jih že sami ne berejo.

Želim prijetno branje. Slike so s spleta.

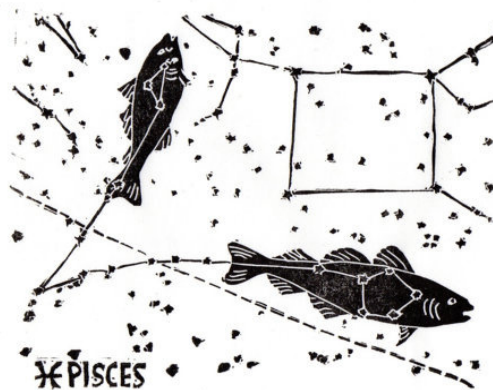
Kranj- Zlato Polje, poletje 2017

Majo Prosen

Afrodita in Eros

Zgodba pripoveduje, zakaj ozvezdje Ribi rišemo tako, kakor da bi bili ribi med seboj povezani s tanko črto.

Nekega dne sta se bogija lepote in ljubezni Afrodita in njen sin Eros sprehajala ob rečnem bregu. Ustrašila sta se, ker se je pred njima nenadoma pojavil Tifon, pošasten stoglavni zmaj, velik kot gora, ki je bruhal goreče plamene in imel tako ogromna krila, da je z njimi lahko zakrival Sonce. Kamor je stopil, so tla pod njim zagorela, voda zakipela in gosti in črni oblaki dima so se valili okrog njega.

Ozvezdje Ribi (Pisces), pri nas zvečer vidno od septembra do januarja. Severna riba (zgoraj) je Eros, južna pa Afrodita. Povezani sta z vrstico šibkih zvezd. Na sredini med njima je zvezdica, ki vrstico nekako razdeli na dva dela. Rimljani so tej zvezdici rekli Vozel, saj se v njem srečata oziroma prepletata zvezdni niti, ki gresta do posameznih zvezd obeh rib.

Kadar se je ta pošast pojavila, so celo vsemogočni bogovi zbežali z gore Olimp, kjer so sicer brezskrbno in mirno preživljali svoje božanake dneve in noči. Da bi se rešili, so se spreminjali v različne živali.

Tako je bilo tudi z Afrodito in Erosom. Da bi Tifonu ušla, sta se spremenila v ribi. Potopila sta se globoko v reko, kamor ju Tifon, ki je lahko živel le v žgočih plamenih in ognju, ne pa v vodi, ni mogel slediti. Da se ne bi ločila drug od drugega, sta se povezala med seboj z dolgo vrvjo.

Tako ozvezdje Ribi tudi rišemo. Dve na nebu precej razmaknjeni ribi sta povezani s krivo črto - nitjo šibkih zvezd, ki se vleče od repa ene ribe do repa druge.

Argonavti

Argo je bila slavna *Hitra* (ladja). Stesal jo je ladjedelec Argos, Friksov sin. Mornarji na njej so se imenovali Argonavti (Argo-navti). Z njo so se junak Jazon, učenec pametnega kentavra Hirona, kot poveljnik in njegova skupina petdesetih grških junakov - Argonavtov odpravili iskat Zlato runo (Ovnov kožuh). Atena, boginja modrosti, s pomočjo katere je bila ladja zgrajena, je ladjo pozneje postavila na nebo kot ozvezdje, da bo tam večni spomin na ladjo in njihovo potovanje, ki je bilo polno nevsakdanjih dogodivščin.

Predno so zgradili ladjo Argo, so bile grške ladje majhne in slabo opremljene. Mornarji si z njimi niso upali pluti daleč od obale. Ladja Argo pa je bila prva tako velika in zanesljiva, da so jo lahko uporabljali za potovanja daleč od obale. Imela je jambor in jadra. Urejene je imela bivalne prostore za okoli 50 ljudi in veslaško posadko, ki je veslala, kadar ni bilo dovolj vetra. Kako pluti v pravo smer tudi ponoči, je rešil pametni kentaver Hiron, ki je prvi izrisal ozvezdja na nebu. Tiste, ki so upravljali z ladjo, je naučil uporabljati ozvezdja za orientacijo na kopnem in morju.

Na ladjin kljun je boginja Atena, pokroviteljica ladje, pritrdila kos hrastovega lesa, ki je imel čarobno moč govorjenja in predvidevanja. Na tako mesto gaje postavila zato, da je lahko opozarjal na morebitne preteče nevarnosti. Ko je bila ladja zgrajena in pripravljena za splovitev, pa se je zataknilo. Niso je mogli premakniti. Na pomoč je priskočil Orfej, najboljši glasbenik tistega časa. Tako dobro je znal brenkati na svojo liro in peti pesmi, da je očaral vse živo in mrtvo. S svojo milo zvonečo glasbo je celo drevesa in skale spravil do plesa. Orfej je vzel svojo liro v roke in zapel pesem starega mornarja. Ladja Argo je ob

bučnem odobravanju velikanske množice, ki se je zbrala, da bi videla splovitev mogočne ladje, začela počasi drseti v vodo. Končno je splovila.

Med petdesetimi člani posadke je bilo poleg Argosa in Jazona tudi veliko legendarnih grških junakov, tako velikan Heraklej, ki je premagal Leva, Hidro in Raka in ukrotil triglavega psa Kerberja in Zmaja, dvojčka - vojščaka Kastor in Poluks, Tezej, ki je ubil bika Minotavra, Ahil, največji junak pri obleganju Troje, slavni zdravilec Eskulap, ki je znal mrtve obuditi v življenje, in še številni drugi za blišč oklepov in zmag vnetih junakov.

Iz Tesalije so po dolgem potovanju Argonavti pripluli v Kolhido na vzhodni obali Črnega morja, kjer je bilo v svetem grobu zakopano Zlato runo (ena verzija; gl. Friks in Hela). Čuval ga je zmaj, ki ni nikoli zaspal. Jazon je zahteval od kralja te dežele, naj se mu vda in mu izroči runo. Kralj se je s tem strinjal, vendar pod pogojem, da Jazon uspešno opravi dve nalogi. Obe sta se zdeli popolnoma neizvedljivi. Kralj je bil prepričan, da Jazon nima nobene možnosti da preživi.

Prva naloga je od Jazona zahtevala, da vpreže v plug dva mogočna bika, ki jima iz nozdrvi puhata takšna ognjena plamena, da v trenutku zgori v pepel vse, kar oplazi njuna ognjena sapa. Nato je moral Jazon z njima zorati njivo in na njej posejati zobe legendarnega zmaja. Iz semen - zob bi morala takoj zrasti skupina oboroženih srditih mož, ki so pripravljene, da se uprejo in ubijejo tistega, ki je posejal zobe.

Medeja, kraljeva hči, se je zaljubila v Jazona. Ker ji je obljubil, da jo bo odpeljal domov in se z njo poročil, mu je pomagala. Dobro je znala čarati. Jazonu je vtrla v kožo mazilo, ki ga je zaščitilo pred ognjeno sapo bikov. Dala mu je tudi talisman, ki spremeni divje živali v krotke in ubogljive. Tako bo oba bika zlahka vpregel v plug.

Ko je bilo polje zorano in so oboroženi možje v trenutku zrasli iz posejanih semen - zmajevih zob, se je Jazon ravnal po Medejinih nasvetih. Na vojščake je začel metati kamenje. Ker niso vedeli, kdo meče kamenje, je vsak začel kriviti svojega soseda. Obrnili so se drug proti drugemu. Borili so se tako srdito, da so se pobili med seboj.

Še enkrat je Medeja pomagala Jazonu. Dala mu je tekočino, ki jo je brizgnil v oči vedno budnega zmaja, ki je čuval Zlato runo. Ko je začela tekočina učinkovati, zmaj ni mogel več gledati in je zaspal. Tako je Jazon lahko izpulil zmaju zobe za prvo nalogo in nato vzel Zlato runo.

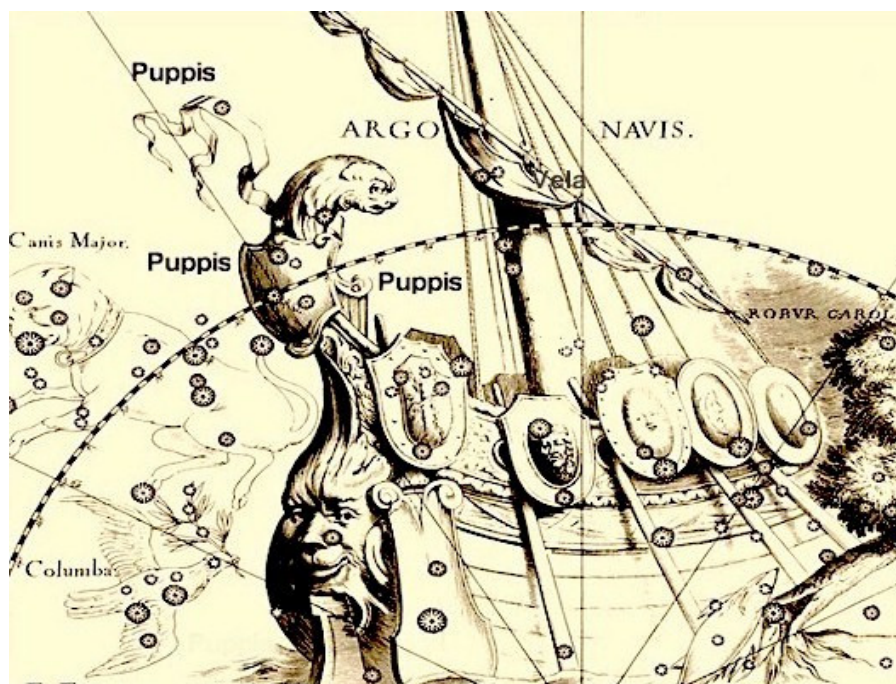
Po uspešno opravljenih nalogah bi najbrž Jazon s tovariši lahko v miru zapustil deželo, če ne bi z njim zbežala Medeja. Njen nasilni oče je takoj za njimi izplul z ladjo in jih zasledoval. Medeja je uporabila vse svoje čarovniško znanje in begala zasledovalce, da jih niso mogli dohiteti in zajeti.

Kraljevemu zasledovanju so ubežali tako, da so zapluli iz Črnega morja v Donavo, pri Beogradu v Savo, pri Ljubljani pa po Ljubljanci do Vrhnike (Nauportus - Novo pristanišče). Tu so ladjo razstavili, jo preko Krasa prenesli do Jadranskega morja, jo obnovili, se ponovno vkrcali in odpluli.

Pot domov je bila dolga in dogodivščin še zdaleč ni bilo konca. Na veliko preizkušnjo so naleteli, ko so pluli med Scilo in Karibdo. Kot gore veliki valovi so strašili, da bodo mornarje vrgli ob skalnate čeri Scile. Veliki vodni vrtinci Karibde pa so hoteli pogoltniti ladjo. Ko so ušli tem nevarnostim, so se približali otoku, kjer so živele Sirene, prelepe mladenke. Mornarjem so lepo prepevale in jih vabile na obalo, od koder se ne bi nihče več vrnil. Pele so o sreči in brezskrbnem življenju na otoku. Toda preglasila jih je prepričljiva Orfejeva pesem o domu in domačih, ki že težko čakajo njihovega povratka.

Tako je Argo plula mimo Siren in drugih za življenje mornarjev nevarnosti. Srečno in zmagoslavno je priplula v Grčijo. Tam sta se med proslavljanjem povratka v čast pogumnim junakom poročila Jazon in Medeja. Ladjo so potegnili na obalo in jo posvetili kot spomenik boginji Ateni, ki je ob dograditvi ladjo blagoslovila in bila tudi zaščitnica ladji in stala ob strani Argonavtom ves čas njihovega znamenitega potovanja.

Potem pa je Atena slavno ladjo ponesla na nebo med zvezde in jo tam pripela kot mogočno ozvezdje v večni spomin na ladjo in njene pogumne mornarje-junake, ki so z njo prepotovali tako dolgo in nevarno pot po morju kot nobena druga grška ladja prej.

Ozvezdje Ladja Argo (Argo Navis), iz naših krajev viden le del Krme (Puppis). Prvotno je to ogromno in veličastno ozvezdje vsebovalo več kot 800 s prostim očesom vidnih zvezd. Ker se je bilo v takem ogromnem ozvezdju težko znajti, so ga astronomi razdelili na tri manjše dele: Karino (Kobilica - gredelj ladje), Krmo in Jadro (Vela).

Njegove vodilne zvezde Kanop, ki je druga najsvetlejša na nebu, iz naših krajev ne vidimo. Vidijo pa jo že opazovalci iz južne Grčije, Italije in

Španije. Opazovalci Sredozemlja so opazovali te zvezde zelo nizko nad južnim obzorjem. Zdele so se jim kot oddaljena ladja, ki pluje vsak dan od vzhoda do zahoda prek neba. Najbrž so na to skupino zvezd že od vsega začetka gledali kot na ladjo. Grki so jo pač imenovali Argo.

Ariadna

Severna krona ali Venec je eno redkih ozvezdij, ki predstavlja predmet in ne živali ali pravljичnega junaka. Njenih sedem s prostim očesom dobro vidnih zvezd v polkrogu zgleda kot nekakšna krona. Najbolje jo občudujemo v spomladanskih in poletnih večerih in nočeh.

Zgodba, kako je krona dobila svoje mesto med zvezdami na nebu, je zgodba o princesi Ariadni.

Začne se nekega davnega dne, ko je ladja izplula iz atenskega pristanišča. Na pomolu so jokali starši, saj je z ladjo odplulo sedem mladenk in sedem mladeničev. Črna jadra so razodevala, da potovanje ne bo prijetno in brezskrbno. Vsi so vedeli, da se s prejšnjih podobnih potovanj otroci niso nikoli več vrnili domov.

Sedem deklic in sedem mladeničev so morali podložni Atenci žrtvovati vsakih devet let kot težek in strašen davek kretskemu kralju Minosu. Tam so jih zaprli v labirint, da jih je požrl Minotaver, pošast s človeškim telesom in bikovo glavo. Iz labirinta ni našel izhoda nihče, kdorkoli je zašel vanj.

V preteklosti nobena žrtev ni ušla grozni usodi. Toda tokrat pa je posvetil žarek upanja. Mladi Tezej, sin atenskega kralja Egeja, je ravnokar zaslovel kot izvrsten junak-bojevnik. Prostovoljno se je prijavil za enega od sedmih mladeničev in zaprisegel, da bo ubil Minotavra.

Ladja je priplula na Kreto. Tamkajšnji kralj Minos je obljubil, da bo Tezeja in njegove tovariše osvobodil, Atene pa oprostil plačevanja krvnega davka, če Tezej ubije Minotavra. Kralj je dal obljubo v prepričanju, da Tezej, ki se bo moral spopasti golorok s tako pošastjo, ne more zmagati. Težava tega junaštva pa ni bila le, da ubije pošast, ampak tudi to, da najde pot iz labirinta, ki je s številnimi zavitimi hodniki in lažnimi prehodi predstavljal za vsakega nepremostljivo uganko.

Kraljeva hči, princesa Ariadna, je opazovala, ko se je Tezej dogovarjal z njenim očetom. Opazila je, kako plemenit in lep je ta postavni mladenič. Pri priči se je zaljubila vanj. Pripravljena mu je bila pomagati, če jo vzame s seboj v Atene in se poroči z njo.

Praden so Tezeja in njegove tovariše zaprli v labirint, mu je na skrivaj dala meč in klopčič preje. Naročila mu je, naj odvijaja prejo za sabo, ko bo šel po labirintu, tako da bo potem našel pot nazaj ven, če mu bo uspelo ubiti Minotavra.

V divjem boju je Tezej ubil Minotavra. S svojimi tovariši je nato sledil preji, ki jo je prej odvijal, in srečno prišel iz labirinta. Ker se je bal, da Minos ne

bo izpolnil svoje obljube, da bi jim dovolil svobodno oditi, se je s tovariši na skrivaj vkrcal v ladjo. Odpluli so skupaj z Ariadno.

Ozvezdje *Severna krona* ali *Venec* (Corona Borealis) je pri nas vidno zvečer od marca do oktobra. Glavna zvezda ozvezdja je *Gemma* (Dragulj).

Na poti proti domu so se ustavili na otoku Naksos. Nekega dne zjutraj, medtem ko je Ariadna še spala, je nehvaležni in nezvesti Tezej odplul brez nje. Morda si ni upal v Atene pripeljati svoje neveste, hčere kralja, ki so ga Atenci sovražili z dna srca. Naj je bil vzrok njegovega odhoda tak ali drugačen, odplul je brez nje in Ariadno pustil samo.

Vso objokano Ariadno je na obali našel bog vina in veselja Dioniz, lastnik tega otoka. Njena lepota ga je tako prevzela, da se je na prvi pogled zaljubil vanjo in jo zaprosil za roko. Bil je tako dober in prikupen, pa še bog povrh, da je Ariadna končno privolila v poroko. Za poročno darilo ji je Dioniz podaril zlato krono s sedmimi svetlečimi diamanti.

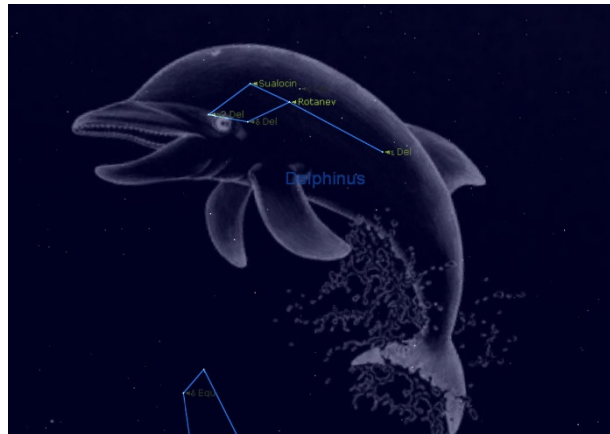
Kmalu po poroki je Ariadna umrla. Dioniz je zelo žaloval. Odločil se je, da odvrže krono, ki ga je vsakič, ko jo je pogledal, preveč spominjala na izgubljeno ljubezen. Krono je z veliko silo zalučal proti nebu. V letu so jo ujeli njegovi prijatelji bogovi. Odnegli in položili so jo visoko na nebo, kjer sveti njenih sedem svetlih diamantov in tako sestavlja Severno krono ali tudi Ariadnino krono, kot jo imenujejo nekateri, ki poznajo njeno zgodbo.

Tezeja, ki je tako brezsrčno strl srce in zapustil mladenko, ki ji je dolgoval svoje življenje, pa so bogovi kaznovali. Niso mu priznali nesmrtnosti na nebu, kar so sicer zagotovili številnim drugim grškim junakom, kot na primer Herakleju, Perzeju, Orionu, Kastorju in Poluksu, ki zavzemajo častni prostor med zvezdami.

Arion

Na jasnem jesenskem nočnem nebu lahko s prostimi očmi občudujemo majhno ozvezdje, ki ga zlahka izsledimo. Štiri razmeroma šibke zvezde skoraj enakega

sija oblikujejo štirikotni romb, ki predstavlja Delfinovo telo. Peta zvezda, nekoliko oddaljena od romba, pa sestavlja Delfinov rep.

Ozvezdje Delfin (Delphinus), pri nas zvečer vidno od junija do decembra. Upodablja tistega junaškega delfina, ki je pred skoraj sigurno smrtjo rešil slavnega pevca Ariona. Iz tega imena izhaja ime za arijo – solo spev z inštrumentalno spremljavo, npr. kot sestavni del opere.

Več starogrških bajeslovnih zgodb pripoveduje, kako je delfin, njihova sveta "riba", prišel kot ozvezdje na nebo. Po eni ga je tja postavil bog svetlobe, pomladi in glasbe, Apolon. Tako naj bi počastil Delfina, ki je na čudežen način rešil življenje slavnemu pesniku, glasbeniku in pevcu Arionu.

Po zelo uspešni koncertni turneji po Siciliji in južni Italiji se je Arion z ladjo vračal domov v Korint. Mornarji so zasumili, da na povratku v domovino pelje s seboj ogromno denarja, ki ga je zaslužil s svojo umetnostjo. Domenili so se, da ga vržejo v morje, bogastvo pa razdelijo.

Ko so ga zgrabili in ga ravno hoteli vreči čez krov v morje, jim je Arion ponudil ves svoj denar, če ga le pustijo pri življenju. Ker so se mornarji bali, da jih bo izdal, so ga postavili pred odločitev: ali naredi samomor na ladji in ga bodo, ko bodo pristali v kaki luki, dostojno pokopali, ali pa sam skoči v morje.

Po dolgem razmišljanju je Arion izbral drugo možnost. Mornarje pa je zaprosil, naj mu dovolijo, da bi še enkrat, zadnjič zaigral na harfo in zapel.

Uslišali so njegovo prošnjo. Menili so, da imajo še dovolj časa, da se ga za vedno znebijo.

In Arion je zapel tako presunljivo lepo in žalostno, da je žalostinka, ki jo je pel na čast boga glasbe Apolona, boga zelo ganila. V trenutku je k sebi poklical Delfina in mu zaukazal, naj reši Ariona, ko se bo vrgel čez krov.

Delfin je šel Arionu naproti in ga rešil. V zraku ga je ujel, si ga nato položil na svoj hrbet in zaplaval z njim po morju. Varno ga je pripeljal do obale, nato pa je Arion nadaljeval pot po kopnem do Korinta. Tja je prispel prej, preden je priplula ladja v пристanišče. Tu se je Arion skirl in mornarjem nastavljal past.

Ko je ladja pristala, so ljudje spraševali mornarje, če ni bil morda Arion potnik na njihovi ladji. Mornarji so odgovorili, da je bil, vendar je med nevihto padel čez krov. Niso ga mogli rešiti. Zdaj pa je Arion stopil pred mornarje. Soočil jih je z lažjo, jih obtožil poskusa umora in zanje zahteval pravično kazen.

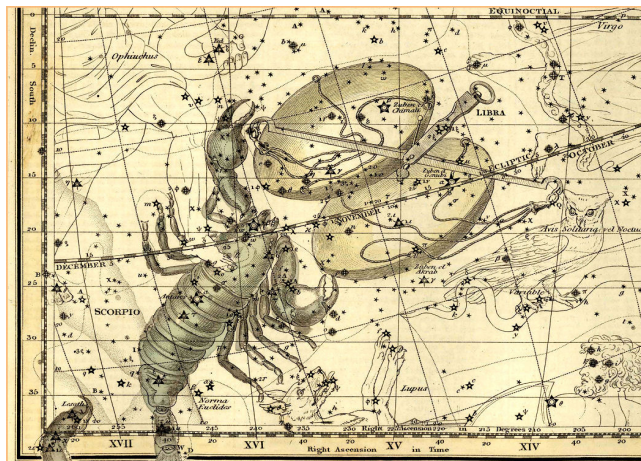
Da bi počastil spomin na pogumnega Delfina, ki ga je rešil, je dal Arion izdelati majhen kipec Delfina. Postavil ga je v tempelj. Pozneje pa ga je Apolon vzел s tega mesta in ga postavil visoko na nebo med zvezde kot ozvezdje, da bi tam ostal kot večni spomenik pogumne in prijateljske "ribe", ki je otela slavnega pevca gotove smrti.

Astreja

V živalskem krogu je Tehtnica edino ozvezdje, ki predstavlja nekaj neživega. Ozvezdje Tehtnica sestavljajo zvezde, med katerimi je Sonce ob jesenskem enakonočju, ko sta dan in noč enako dolga.

Tehtnica, prikazana z mečem in posodama, spominja na boginjo pravice Astrejo, hčer poglavarja bogov Zeusa in Temide, boginje pravičnosti in reda. Med bogovi in boginjami je živela v zlati dobi, ko so ljudje še živeli v redu, medsebojni slogi, spoštovanju, spokojnem miru in popolni sreči. Boginja je ljudem tehtala pravico.

Zlati dobi so sledile srebrna, bronasta in železna. V vsaki naslednji dobi je človeštvo izgubilo nekaj svojih prvotnih vrednot. Na resnico in čast so vse bolj pozabljali.

Ozvezdje Tehtnica (Libra), pri nas zvečer vidno od aprila do avgusta. Tehtnica in Devica sta najbližji sosedi na nebu. V nekaterih zelo starih zvezdnih kartah je Devica prikazana z mečem v eni roki in tehtnico v drugi. Da je Tehtnica samostojno ozvezdje, imajo zasluge stari astronomi, ki so jo oddelili od Device.

Svet se je spreminjal na slabše. Bogovi in boginje so zapuščali Zemljo. Zatekli so se na goro Olimp. Le boginja pravice je vztrajala. Ko pa je tudi ona spoznala, da se je svet zaradi vojsk, maščevanj in nasilja tako zelo spremenil na slabše, se je tudi ona naveličala.

Odletela je na nebo in zavzela svoj prostor ob ozvezdju Device. Tam, tako pravijo, tehta s svojo zlato tehtnico dobro in slabo vsakemu smrtniku ob njegovi smrtni uri in odloča o njegovi nadaljni usodi.

So še druge legende, ki govorijo o ozvezdju Tehtnice. Stari Grki so si zamišljali v tem delu neba voz, v katerega so bili vpreženi črni konji, s katerim je bog Had odpeljal ugrabljeno Perzefono v podzemsko carstvo, da bi tam postala vladarica (gl. Demetra).

Belerofon

Belerofon je bil grški mitološki junak. Doma je bil iz Korinta in kraljevega rodu. Po svoji lepoti, moči in preudarnosti je bil blizu bogovom. Opravil je veliko junaštev. To ga je tako zelo prevzelo, da je s krilatim konjem Pegazom želel poleteti na Olimp, kjer prebivajo bogovi, in tam postati bog. Bogovi pa te drznosti niso dopustili. Bogovi na Olimpu so samo oni in nihče drug. Naredili so tako, da je Belerofon padel s konja, z glavo udaril v zemljo, se pohabil, oslepel in izgubil razum.

Kdor hoče preveč, na koncu ne dobi nič, je poudarek te jasne zgodbe o Belerofonu.

Likijski kralj je zaukazal mlademu junaku Belerofonu, da mora ubiti Himero, triglavo pošast božanskega rodu z levjo glavo, kozjim trupom in zmajskim repom. Njena srednja glava, to je glava nenavadno divje koze, je bruhala ognjene plamene in z njimi pustošila zemljo in pogubljala ljudi in živali. Himera je živela na gori Kargos, kamor pa je bilo možno priti le s krilatim konjem (danes bi rekli z letalom). Zato je Belerofon poskušal predvsem dobiti takega, letečega konja. Dolgo časa se mu to ni posrečilo. Končno so se mu bogovi prikazali v sanjah in mu svetovali, naj gre k izviru neke reke, kjer se običajno napaja krilati konj Pegaz. Tam je Belerofon ujel krilatega dirkača, ga osedlal in se z njim dvignil visoko v višave, od koder je potem s strelico iz loka ubil strašno Himero.

Nato je Belerofon skupaj s Pegazom napravil še veliko drugih junaštev. To ga je zelo prevzelo. Postal je domišljav in važen. V svoji oholosti se mu je zahotelo božje slave. Pegazu je ukazal, naj ga ponese na goro Olimp, da bi tam kot navaden zemljan - smrtnik dosegel najvišje možne časti in postal bog.

Zevs pa tega ni dopustil. Ko je drzni Belerofon na Pegazu letel na goro Olimp, je nanj izstrelil strelo in grom (ena verzija). Belerofon je padel na zemljo. Padec ga je ohromil in oslepil. Od tedaj je sam v svoji revščini in žalosti

zgubljeno ves zmeden taval po svetu v opozorilo vsem tistim, ki bi jim morebitni uspeh preveč zlezel v glavo.

Belerofon na božanskem nesmrtnem snežno belem krilatem konju Pegazu leti na Olimp.

Berenika

Med spomladanskimi ozvezdji Lev, Volar in Devica lahko v kristalno jasni noči brez mesečine s prostim očesom zasledimo rahlo migotanje zvezd. Kot bi tam rahlo bleščala tenka tkanina, posuta z rosnimi kapljicami. Na tem delu zvezdnega neba leži ozvezdje Berenikini kodri. Imenovano je na čast Berenike, žene faraona Ptolemaja Tretjega. Treba se je zelo potruditi, da ozvezdje izsledimo. Čeprav je majhno in šibko, da ga težko najdemo celo z daljnogledom, pa je toliko bolj slavno zaradi zanimive zgodbe. Pripoveduje, da je to ozvezdje nastalo dosti pozneje kot prvotna, ki so bila že zdavnaj sestavljena. Naredil ga dvorni astronom, ki si je na ta način rešil glavo.

Okoli leta 245 pred našim štetjem se je egipčanski vladar-faraon Ptolemaj Tretji Everget s svojo vojsko odpravil na vojni pohod proti Asircem. Njegova žena Berenika se je posvetovala z dvornim astronomom, kaj naj naredi, da bi si pridobila naklonjenost bogov in zagotovila varno vrnitev svojega ljubljenega moža. Astronom ji je svetoval, naj se svečano zaobljubi. Žrtvuje naj nekaj, kar ji je najdragocenejše. Le tako lahko upa, da ji bodo bogovi pripravljene pomagati.

Berenikina največja dragocenost in ponos so bili njeni čudovito lepi in bujni zlati lasje. Odločila se je, da bo žrtvovala svoje zlate kodre in jih darovala na oltar v svetišču boginje lepote Afrodite. Astronom se je s tem strinjal.

Berenika je svečano zapriseгла, da bo opravila to žrtvovanje, če se bo njen mož srečno vrnil.

Po zmagovitem vojaškem pohodu se je faraon zdrav in čil vrnil domov. Berenika je izpolnila zadano besedo. Odrezati si je dala svoje bujne zlate kodre. Skupaj z možem sta jih odnesla v svetišče in položila na oltar. Toda, ojoj, že prvo noč so izginili. Bereniko je zgrabila panika. To je močno poslabšalo njeno zaobljubo. Astronomu so zagrozili, da ga bodo obglavili, če se zadeva s kodri ne uredi. On pa se je preprosto znašel. Faraonu in njegovi ženi je rekel, naj počakata, da se znoči. Tedaj jima bo pokazal, da se je s kodri zgodilo nekaj čudovito lepega.

Ko so ponoči na kristalno jasnem nebu zablestele zvezde, je iznajdljivi astronom vladarskemu paru pokazal na nebu majhen "oblaček" rahlo svetlikajočih se zvezd. Rekel je, da te zvezde zasedajo prostor na nebu, kamor je boginja Afrodita ponesla Berenikine kodre in jih spremenila v zvezde drobnega ozvezdja. Dokler bodo sijale, bodo ostale večni spomin na njeno zaobljubo, da žrtvuje svoj največji zaklad, da bi zagotovila srečno in varno vrnitev ljubljenega moža.

Faraon in Berenika sta tako malo vedela o zvezdah kot večina ljudi danes. Astronom ju je z lahkoto pretental, da gledata nekaj novega na nebu, kar pa je bilo tam že od vekomaj.

Vendar, v resnici pa se je le zgodilo to, da je takrat nastalo novo ozvezdje. Zanj je astronom vzela iz ozvezdja Lev skupinico majhnih zvezd, ki so sestavljale čopek na koncu dolgega skodranega repa nebesnega Leva. Zato se zdaj nebesni Levov rep končuje brez čopka, ki sicer krasi konce levjih repov na zemlji.

Ozvezdje Berenikini kodri (Coma Berenices), pri nas vidno zvečer od februarja do avgusta. Leži južno od Lovskih psov in med zvezdama Arktur v Volarju in Denebolo v Levu.

Celeris

Žrebiček je zelo majhno, skoraj nepomembno ozvezdje. Nekaj šibkih zvezd oblikuje glavo nebesnega Žrebička. Ozvezdje leži blizu ozvezdja Delfin na delu neba, ki so ga v starih časih poznali kot Morje. Zato nebesnega Žrebička včasih rišejo kot morskega konjička.

Žrebička pa včasih prikazujejo tudi kot slavnega belega konja po imenu Celeris, ki je bil brat dosti bolj slavnega krilatega konja Pegaza. Oba, "veliki konj" - Pegaz in "mali konj" - Celeris sta na nebu tesno drug ob drugem, za Žrebička - Celerisa pa se zdi, kot bi izginjal v morskih valovih.

Bog trgovine in zvitosti, Hermes, je nekoč tega belega konjiča podaril dvojčku Kastorju, ki ga je pozneje jahal na številnih potovanjih in vojnih pohodih.

Druga zgodba pa pripoveduje, da naj bi bil ta žrebiček tudi konjiček, ki je nastopal v znamenitem sporu med bogom morja Pozejdomom in boginjo modrosti Ateno. Sprla sta se, kdo bo zaščitnik tedanjega velikega grškega mesta, pozneje imenovanega Atene, to je v čast boginje Atene, ki je v tem sporu zmagala.

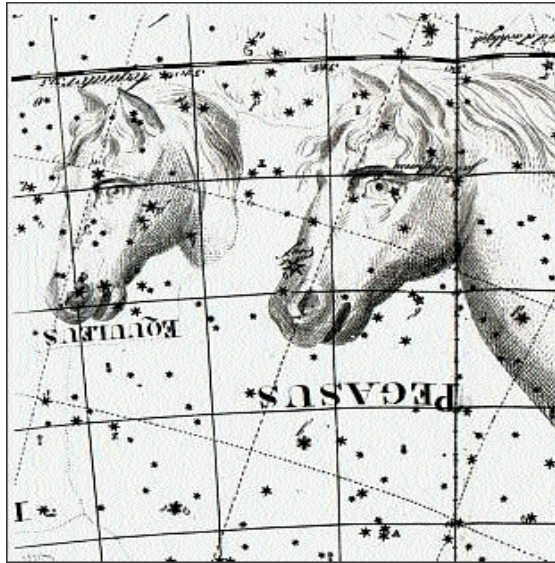
Ustanovitelj Aten in prvi atenski vladar Kekrop se je rodil iz zemlje. Bil je brez roditeljev, polčlovek - polkača. Gornji del telesa je bil človeški, noge pa so mu zrasle v kačji rep.

Ob ustanovitvi mesta je prišlo med Ateno in Pozejdomom do spora, kdo bo vladal nad ozemljem, katerega središče bo to novo mesto. Zato so se na hribu, kjer stoji današnja Akropola, zbrali glavni bogovi, da o tem odločijo. Na posvet je vrhovni bog Zevs povabil tudi Kekropa, saj je to zadevalo tudi njega. Odločil je, da oblast nad mestom dobi tisti, ki bo podaril mestu vrednejše ali uporabnejše darilo. O tem naj odloči Kekrop.

Najprej je moral mesto obdariti bog Pozejdon. Svoj trizob je zasadil v zemljo. Sta dve različici zgodbe, kaj se je zgodilo. Po prvi je iz zemlje brizgnil curek slane vode, po drugi pa se je pojavil bel konjiček. Potem pa je Atena zabodla v zemljo svoje kopje in iz njega je vzbrstela oljka.

Brez omahovanja je Kekrop odločil: slane vode je več kot dovolj že v morju, oljka pa je drevo s koristnimi plodovi in ljudem daje blagostanje in jih spodbuja k delu. Bogovi so sprejeli Kekropovo odločitev, saj so imeli sposobnost pogledati daleč v prihodnost. Odločili so, da je gojitev tega drevesa dosti pomembnejša za prihodnost Grčije kot Pozejdonovo darilo.

Zato so boginjo Ateno proglasili za zmagovalko, glavno mesto Atike pa so imenovali po njej. Pozneje so žrebička bogovi odnesli na nebo in ga ovekovečili kot ozvezdje.

Ozvezdje Žrebiček (Equuleus), včasih imenovano tudi Konjiček, pri nas zvečer vidno od julija do decembra. Zelo težko ga najdemo.

Demetra

Zgodba pripoveduje o boginji rasti in poljedelstva - Demetri. Da bi uspevali pridelki in bi bila obilna žetev, so ji kmetje spomladi darovali obilne daritve. Navadno so tej boginji pripisovali zasluge za dobro letino. Prišlo pa je tudi poletje, ko so se polja posušila in na sadnem drevju ni nič zraslo. Vse to se je zgodilo zato, ker se je nekega dne izgubila Perzefona, ljubljena hčerka boginje rasti. Zaman so jo iskali. Nihče ni vedel, kam je izginila.

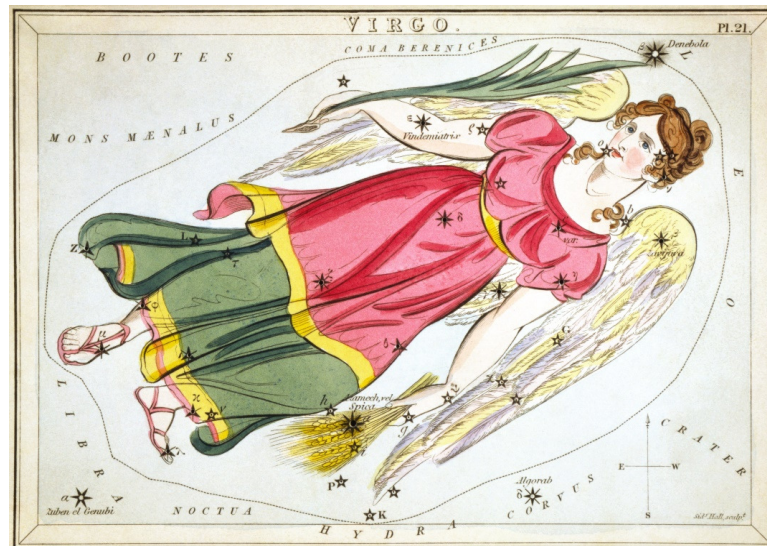
Zaradi silne žalosti se je Demetra odločila, da toliko časa ne bo nič zraslo na zemlji, dokler ne najdejo hčerke in se ta vrne domov. Na svetu je zavladalo najbolj strašno in kruto leto. Nobeno posejano seme ni vzknilo. Vse, kar je zraslo, je umrlo. Prišla je jesen brez pridelkov. Če bi boginja še naprej žalovala, bi človeštvo izumrlo.

Toda sončni bog Helij, ki se vsak dan pelje s svojo zlato kočijo po nebesnem svodu, je videl vse, kar se je dogodilo. Boginji je povedal, da se je zemlja nenadoma na široko odprla. Iz nje je na površje pripeljala kočija s štirimi črnimi konji. V njej je bil bog podzemlja Had, ki ji je ugrabil hčerko. Odpeljal jo je dol v podzemlje, da bi tam postala njegova žena in kraljica podzemlja.

Demetra je bila obupana. Prosila je vrhovnega boga Zevsa, naj ji pomaga, da bi dobila hčer nazaj. Zevs ji je bil pripravljen pomagati, saj je uvidel, da bo sicer človeštvo izumrlo.

Svojemu brezsrčnemu bratu Hadu je zaukazal, naj hčerko vrne materi. Had pa se je izmikal, da to ni mogoče. Hčerko bi lahko vrnil le, če ne bi v času, ko je bila v podzemlju, nič zaužila. Na srečo pa hčerka vse od ugrabitve ni hotela jesti, čeprav ji je Had ponujal vse vrste dobrot, ki so jih pripravljali njegovi kuharji. Samo enkrat je zaužila nekaj drobnih zrn granatnega jabolka.

Zeus je bil v precepu. Ni vedel, kaj naj naredi, ker je hčerka pojedla ta semena. Ustreči je želel obema, boginji rasti in svojemu bratu, bogu podzemlja.

Ozvezdje Devica (Virgo) – pri nas zvečer vidno od marca do julija. Najsvetlejša zvezda ozvezdja je Spika (Klas). Stari narodi so ozvezdje Devica upodabljali kot krilato žensko, ki v desni roki drži palmovo vejico, v levi pa snop žita.

Zato je ubral srednjo pot. Hčerka bo morala vsako leto preživeti šest mesecev pri materi in naslednjih šest mesecev pri Hadu. Ko preživlja mesece z materjo, je mati srečna in se smehlja na polja, da dajejo obilno letino. Ko pa se hčerka vrne k hladnemu Hadu, je mati žalostna in osamljena. Nič je ne zanima, kaj se dogaja. Brezbrižno dovoli, da svet, ki je bil tako topel in lep spomladi in poleti, postane mrzel in pust pod ledenim nasiljem zime.

V starih časih seveda niso vedeli, da nastajajo spremembe letnih časov zato, ker kroži Zemlja okrog Sonca in je njena vrtilna os nagnjena. Ta zgodba o dekletu, ki mora preživeti pol leta v ujetništvu v podzemlju, preden se lahko zmagoslavno vrne v pomlad, pa je bil njihov način pojasnjevanja velike skrivnosti narave - letnih časov in zakaj zimskemu mrtvilu rasti sledi oživljanje in razcvet s prihodom pomladi.

Devkalion in Pira

Ko so prvič poimenovali ozvezdja živalskega kroga, je bil Vodnar ozvezdje, v katerem je bilo Sonce ravno v deževni dobi med letom. Zato se je zdelo primerno, da Vodnarja predstavijo tako, da v rokah drži velikanski vrč, iz katerega nenehno teče voda. Vse svetovne reke se napajajo z vodo tega vrča. Ko priteče iz vrča več vode, kot so jo reke sposobne sprazniti v morja, nastajajo poplave. Skoraj vsi stari narodi poznajo zgodbo o vesoljnem potopu, ki se je dogodil pred davnimi časi.

Ta zgodba o potopu pripoveduje, da se je potop zgodil zato, ker je bog Zevs spoznal, da se je zloba ljudi razpasla vsepovsod po svetu. Uvidel je, da imajo ljudje na Zemlji raje vojno kot mir, da je med ljudmi naraščalo prestopništvo, da so poteptali stare plemenite navade spoštovanja poštenosti, resnice in časti.

Zato je Zevs naročil vesoljni potop. Preživela sta ga edino tesalski kralj Devkalion, sin Prometeja, in njegova žena Pira.

Ozvezdje Vodnar (Aquarius), pri nas zvečer vidno od septembra do decembra. Stari Grki so imenovali ozvezdje Vodnar tudi Devkalion. Rimljanom je Vodnar predstavljal človeka, ki zliva vodo iz vrča - Aquarius.

Devkalion je po nasvetu svojega očeta Prometeja zgradil ladjo, ki je po potopu nasedla na vrhu gore Parnas, edinem kraju na svetu, ki ni bil potopljen. Tam jima je Zevs svetoval, naj mečeta čez ramena "kosti velike matere", če hočeta obnoviti človeštvo. Devkalion je doumel smisel Zevsovih besed. Začel je metati čez rame kamne (kosti), ki jih je pobral z zemlje (velike matere). Njegovi kamni so se spreminjali v moške, kamni, ki jih je metala Pira, pa v ženske. Tako sta postala ustanovitelja novega človeštva (praoče in pramati Grkov), za katerega je Zevs upal, da bo vrednejše življenje na Zemlji.

Enomaj

Voznik je zelo staro ozvezdje. Kar nekaj zgodb kroži o tem, koga predstavlja Voznik na nebu in kako je prišel tja. Večina predstavlja voznika kot iznajditelja voza na kolesih. Erihtonij, pohabljeni atenski kralj, naj bi, ker ni mogel hoditi, izumil voz ali kočijo in si tako prislužil večer prostor v slavnostni nebesni dvorani. Ko se je prvič peljal s svojim drdrajočim ropotalom, je njegovo umetnost vožnje navdušeno občudoval sam vrhovni bog Zevs in v spomin na ta dogodek je postavil izumitelja na nebo.

Ozvezdje Voznik, po starem Kočijaž (Auriga), pri nas vidno zvečer od oktobra do maja. Včasih med letom vidno tudi vso noč. Najsvetlejša zvezda je Kapela - Koza. Je ena najsvetlejših zvezd. V naših krajih je nad glavo v decembru.

Zanimiva je tudi zgodba o Enomaju, bajeslovnemu kralju v Elidi na Peloponezu. Imel je krasno hčer Hipodamijo. Obljubil jo je tistemu snubcu, ki ga premaga v dirki na bojnem vozu. Ker je imel najboljše konje in najboljši dirkalni voz, niti enemu snubcu ni uspelo.

Naposled se najde junak Pelop, ki ga premaga, vendar ne s pravo dirko, ampak s prevaro. Podkupi Enomajevega voznika Mirtila, da namesto železnih žebličkov da voščene v pesto kraljevega dirkalnega voza. Med dirko se vosek stali, Enomajev voz izgubi kolo, dirkač pade z voza, konji ga vlečejo in pokopljejo pod seboj.

Pelop poroči hčerko in zavlada Peloponezu.

Nekateri imajo Pelopa za začetnika olimpijskih iger, po njem pa se zagotovo imenuje grški polotok Peloponez.

Eskulap

Na poletnem jasnem zvezdnem nebu iz razporeditve zvezd lahko v domišljiji izluščimo širokoplečatega moža, ki z rokama drži velikansko kačo na sredini njenega zvitega telesa. To je ozvezdje Kačenosec s Kačo. Upodablja starogrškega boga zdravja in zdravilstva Eskulapa.

Eskulap naj bi bil že zelo zgodaj večč svojega poklica, za katerega se je šolal pri najbolj pametnemu kentavru, modrecu, zdravniku in učitelju Hironu. Malo njegovih bolnikov je umrlo. Odkril je celo način, kako v življenje obuditi mrtve. Tako je postal čudežni zdravilec, ki je obljubil, da bo ljudem omogočil nesmrtnost, kot jo imajo bogovi.

Smrt je Eskulap preprečeval s čudežnim zeliščem. Odkril ga je po naključju. Nekoč je ubil kačo. K ubiti kači se je priplazila druga kača. V ustih je nosila neko njemu neznano zel in jo stlačila v usta mrtve kače. Na Eskulapovo veliko začudenje je mrtva kača oživila. Nato sta se obe odplazili.

Zdravilec je pobral ostanke zeli. Dneve in dneve je med rastlinami v svojem zeliščnem vrtu in okoliških poljih in travnikih iskal zelišče, ki je oživilo mrtvo kačo.

Ozvezdje Kačenosec (Ofijuh, tudi Serpentarius), pri nas vidno zvečer poleti. Kačenosca večinoma prikazujejo kot orjaka, ki trdno drži dolgo velikansko kačo v svojih rokah.

Trud je bil bogato poplačan. Našel je pravo zel. Začel jo je dajati bolnikom. Z njo je čudežno ozdravljaval tiste, ki so že umirali in uspel celo oživeti pravkar umrle.

V tem času so svetu vladali trije bratje bogovi. Visoko na gori Olimp je zemlji in nebu vladal vsemogočni Zevs, morskim globinam divji Pozejdon, podzemlju, kamor so odšli vsi mrtvi, pa ledeno hladni, neprizanesljivi in trdosrčni Had.

Ko je Eskulap s svojo čudežno zeljo znal premagati smrt, mrtve duše niso več prihajale do podzemne reke Stiks, da bi jih brodnik Haron prepeljal na oni svet. Zato je Had prihrumel k bratu Zevsu. Pritoževal se je, da mu v podzemlje prihaja vse manj mrtvakov, da bo ob posel, če se bo Eskulap še naprej lahko posmehoval smrti. Človek ne sme postati nesmrten kot bogovi. Tega bogovi res ne morejo dovoliti.

Zevs je dolgo časa premišljeval, kaj naj bi naredil. Odločil se je, da bo z eno svojih znamenitih strel ubil Eskulapa. Tako je tudi storil. Spomin nanj pa je ohranil. V priznanje za vse njegove velike zdravilske uspehe ga je nagradil. Naredil ga je nesmrtnega tako, da ga je za vedno postavil kot ozvezdje na nebo med zvezde, in to skupaj s kačo, od katere je dobil namig za zdravilno zel, ki jo je uporabljal pri zdravljenju in preprečevanju smrti.

Evropa

Dolgi rogovi bika na sklonjeni glavi štrlijo naprej, njegovo rdeče oko pa ognjevitostremi proti lovcu Orionu in njegovima zvestima psoma. Takšna je podoba nebesnega Bika. Kakor da bi se umikal mogočnemu lovcu zvezdnega neba, velikanu Orionu, ki meri nanj z dvignjeno gorjačo. Zvezde, ki sestavljajo ozvezdje Bika, nakazujejo samo glavo, rogove in zgornjo polovico bikovega telesa. Na zvezdnih kartah ni videti ostanka telesa. Zakaj?

To pojasnjuje zgodba o lepi mladenki Evropi, hčerki feničanskega kralja, v katero se je zaljubil Zevs.

Spremenjen v čudovito lepega, snežno belega in nežnega bika je nekega dne prišel Zevs z gore Olimp na cvetoč travnik ob obali, kjer se je sprehajalo brhko dekle Evropa. Tako prijeten in prijazen je bil ta lepi beli bik, da je Evropo povsem prevzel in, ne da bi se menila za nevarnosti, se mu je približala, ga božala, objemala in ljubkovala. Končno je splezala nanj. Čim pa je to naredila, je prej miren bik vihravo zdirjal proti morju, se vrgel v valove in z ugrabljenko plaval proti otoku Krete. Tam se je spremenil v vladarja bogov Zevsa in zasnubil Evropo, ki mu je pozneje rodila tri sinove: Minosa, Radamanta in Sarpedona. Minos je pozneje postal kralj Krete (gl. Ariadna).

**Ozvezdje Bik (Taurus), pri nas zvečer vidno od novembra do marca.
Najsvetlejša zvezda je Aldebaran (desno Bikovo oko).**

Grki so menili, da je v zvezdah upodobljen v bika spremenjen Zevs prav v trenutku, ko je plaval z Evropo na Kreto in je pogledal iz vode. Zakaj Evrope ni videti na njegovem hrbtu, ne pripoveduje nobena stara zgodba. Vendar stari Grki na Evropo niso pozabili. Po njej so poimenovali svojo in našo celino - Evropo.

Friks in Hela

Verjetno je ozvezdje oven našlo svoje mesto med zvezdami na nebu zato, ker ga je tja postavil sam bog zemlje in neba – Zevs, in to v zahvalo, ker je rešil kraljeva otroka, brata in sestro Friksa in Helo. Njuna kruta mačeha ju je zelo sovražila. Hotela se ju je na vsak način znebiti.

Zastrupila je polja. Ko je grozilo, da ne bo pridelka, je zvalila krivdo na otroka. Ljudi je prepričevala, da bo pridelek le, če otroka žrtvujejo bogovom.

Zodijaško ozvezdje Oven (Aries) – pri nas zvečer vidno od septembra do februarja. Je majhno ozvezdje. Imeti moramo bujno domišljijo, da vidimo v skupini nekaj šibkih zvezd žival - ovna.

V trenutku, ko so otroka hoteli žrtvovati, je priletel krilati oven z zlatim runom - kožuhom. Otrokoma je zaklical, naj hitro splezata nanj, se trdno primeta za njegovo runo in naj se ne ozirata navzdol, da se jima ne bi zvrtilo in se tako ne bi mogla več držati. Toda nad ozkim prelivom, ki loči Evropo in Azijo, se je Hela za hip spozabila. Pogledala je dol in zgubila ravnovesje. Padla je v morje in se ubila. Po njej so potem poimenovali morski preliv Helino morje ali Helespont, ki so ga v novejšem času preimenovali v Dardanele.

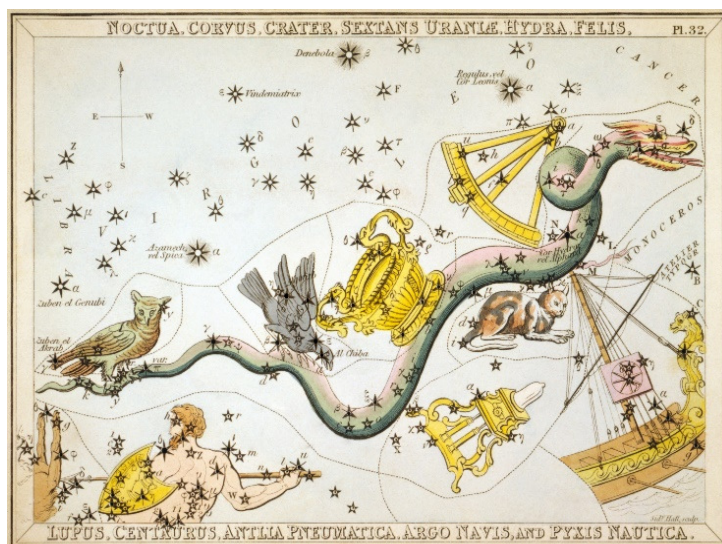
Friks pa je srečno prišel v Kolhido, deželo ob vzhodni obali Črnega morja. Tam je Zevsu, ki ga je ves čas na begu varoval, ovna žrtvoval. Njegovo zlato runo, ki je veljalo za velik zaklad, je z žebliji prikoval na hrast v skrivnostnem gozdičku (ena verzija), čuval pa ga je zmaj, ki ni nikdar zaspal.

In vendar se je petdesetim grškim junakom - Argonavtom, smelim in drznim mornarjem na hitri ladji Argo, po številnih zvijačnih podvigih in s čarovniško pomočjo posrečilo ukrasti ta velik in tako zelo čuvani zaklad (gl. Argonavti).

Hidra

Ozvezdje Vodna kača ali Hidra je na zvezdnem nebu največje, najbolj razvlečeno, najbolj razvijugano in najdaljše. Zavzema dolg pas šibkih zvezd, ki se vleče preko četrte neba.

V močvirju ob nekem mestu v Grčiji je živela ogromna vodna kača ali hidra. Eni pripovedujejo, da naj bi imela devet nevarnih strupenih kačastih ali zmajskih glav, drugi pa celo sto. Bila je hči strupene pošasti z imenom Ehidna, njen oče pa grozljivi stoglavi Tifon s kačjim repom.

Ozvezdje Vodna kača ali Hidra (Hydra), pri nas najbolj vidno zvečer od februarja do maja. To zelo razpotegnjeno, zamotano in s šibkimi zvezdami posejano ozvezdje se razprostira vse od Malega psa do Tehtnice in meji na trinajst ozvezdij. Velik uspeh je, če ga izsledimo in opazujemo.

Ne glede na to, koliko glav je imela, sta vedno, ko je kdo odsekal eno, na njenem mestu zrastle dve. Do smrti premagati takšno pošast se je zdelo povsem nemogoče.

Toda Heraklej je bil junak, ne samo močan in spreten, ampak tudi poln domislic in zvijač. Edini si je domislil, kako premagati strupeno pošast. Iztuhtal je, da glave ne bodo več zrastle, če bo takoj, ko bo odsekal eno, njen krvaveči vrat zažgal z gorečo baklo. Tako je tudi storil. V dogotravnem in težkem boju je premagal hidro. Smrtni udarec ji je na koncu zadel s kopjem, ki ji ga je zapičil naravnost v srce.

Hidrina kri je bila strupena. Heraklej je nato vanjo namočil vse svoje puščice. Z njimi je pozneje vedno prizadel smrtno rano vsakemu bitju, s katerim se je bojeval in ga zadel s puščico.

Ikarij

V zvezdnih atlasih prikazujejo Volarja kot orjaka, ki v desnici drži sulico ali gorjačo, z dvignjeno levico pa na povodcu drži dva lovska psa, ki mu pomagata čuvati Velikega in Malega medveda, da ne skreneta s poti in zbežita z neba. V tej zgodbi pa je v Volarju upodobljen Ikarij, bogat lastnik velikih nasadov vinske trte v Atiki v Grčiji. Nekega dne je k sebi v vinograde povabil Dioniza, boga vina in vinogradništva. Ta je bil tako navdušen nad Ikarijevo povabilo in gostoljubnostjo, da se je odločil, da ga nauči iz grozdja delati vino.

In Ikarij ga je začel delati. Dozorelo je prvo njegovo vino. Ikarij je priredil zabavo. Nanjo je povabil svoje prijatelje. Pokušali so nebeško dobro kapljico, ki jim je počasi zlezla v kri in glavo. Postali so pijani in zaspali.

Ozvezdje Volar (Bootes), pri nas zvečer vidno od marca do septembra. Najsvetlejša zvezda je Arktur. Nekateri rečejo temu ozvezdju tudi Pastir. Volarja navadno predstavljajo kot čuvarja obeh nebesnih medvedov.

Ko so se zbudili, so vsi mislili, da jih je Ikarij nameraval zastrupiti. Zato so ga ubili. Njegovo truplo so vrgli v prepad.

Ikarijeva lovska psa sta pogrešila svojega nad vse dobrega gospodarja. Postala sta nemirna. Začela sta cviliti in brez premora tekati sem in tja.

Ikarijeva hči Erigona je zaslutila, da se je z očetom najbrž nekaj hudega zgodilo. Spustila je psa. Tekla sta naravnost proti prepadu in kmalu našla gospodarja mrtvega.

Erigona očetove smrti ni mogla prenesti in se je od žalosti ubila. Tudi psa sta skočila v prepad, se ulegla k ljubljenu gospodarju in tam od žalosti poginila.

Vsi junaki te žalostne zgodbe so prikazani na nebu, kamor naj bi jih postavil bog Dioniz v spomin na dobrega in prijaznega vinogradnika.

Erigona naj bi prikazovala ozvezdje Devica. Ko Devica vzhaja, ji sledita Lovska psa. Vsi trije začnejo iskati Volarja-Ikarija. Najdejo ga šele, ko se Volar povzpne najvišje na južni del neba. Ko pa potem Volar, oba psa in Devica na zahodu zaidejo, se zgodba konča. Vsi umrejo.

Kentavra

Kentavri so bili nenavadno čudna pravljica bitja. Bili so štirinožci, polljudje in polkonji. Zgornji del telesa z glavo in rokama so imeli človeški, spodnji del s štirimi nogami pa konjski. Tudi poročali so se. Živeli naj bi v grških pokrajinah Tesaliji, Epiru in Arkadiji. Zdi se povsem naravno, da jih je domišljija starih

Grkov ovekovečila tudi na nebu, in sicer kar v dveh ozvezdjih, v Kentavru in Strelcu.

Izgled Kentavra

Na splošno so bili kentavri zelo divja in surova bitja, ki so bila ljudem silno sovražna. Bilo jih je kar veliko in več vrst. Poimensko je znanih okoli dvajset. Iz številne množice divjih kentavrov izstopata po svoji glasnosti in razgrajaštvu atletske močan Evrition in zviti Ness, ki ga je ubil Heraklej, ko mu je hotel speljati ženo Dejaniro. Po svoji mirnosti in plemenitosti pa tudi izstopata dva, Hiron in Fol.

Hiron je bil zelo moder in izobražen. Ukvarjal se je z znanostjo in umetnostjo, zanimala sta ga gimnastika in lov, bil je strokovnjak za zdravilna zelišča, pravijo, da je bil celo glasbenik in skladatelj. Izumil naj bi nebesno kroglo in njeno uporabo pri orientaciji po zvezdah. Menda je enega od zodiaških ozvezdij (to je Strelce) izbral zase po svoji podobi. Bil je učitelj mnogih slavnih junakov, med njimi Herakleja, Kastorja in Poluksa, Jazona, Tezeja, Perzeja, Ahila in zdravilca Eskulapa.

Fol je bil Heraklejev prijatelj. Bil je tudi moder in dober, predvsem pa gostoljuben. Nekoč je Heraklej lovil vepra v arkadijskih gozdovih. Tam ga je v svoji skalnati votlini prisrčno sprejel Fol in ga pogostil. Odprl je velik sod vina, ki pa je bil skupna last vseh kentavrov. Vonj po vinu se je razširil po vsej pokrajini in privabil še druge kentavre. Pridirjali so brez povabila, da bi se ga napili, saj so ga radi cukali. Ker jim Fol ni hotel dati vina, so ga divje napadli, Heraklej pa ga je branil.

Ozvezdje Kentaver (Centaurus), iz naših krajev skoraj nevidno. To ozvezdje je zanimivo predvsem po tem, ker v njem leži nam najbližja zvezda, Alfa Kentavra (Rigilkent, tudi Toliman), ki je od nas oddaljena dobra štiri svetlobna leta. Ozvezdje Strelec (Sagittarius), pri nas zvečer vidno od julija do septembra.

V besnem boju je Heraklej kentavre razgnal z gorečimi poleni. Pred njim so zbežali na jug Grčije, kjer so se skrili v votlino kentavra Hirona. Heraklej je šel za njimi in jih izsledil. Nanje je začel streljati s puščicami, ki jih je namočil v strupeno kri vodne kače ali hidre, ko jo je ubil. Po nesreči je puščica oplazila Hirona. Ta je bil sicer nesmrten, vendar so bile bolečine zaradi zastrupitve tako hude, da jih ni mogel prenašati. Na svojo željo je raje umrl, kot da bi večno trpel. Tako se je Folovo gostoljubje sprevrglo v žalostni konec.

Eni pripovedujejo, da so bogovi odnesli kentavra Fola zaradi njegove gostoljubnosti do Herakleja na nebo in ga tam spremenili v ozvezdje Strelec, drugi pa, da je v ozvezdju Strelec predstavljen sam Hiron. Po tretji zgodbi pa naj bi bil med kentavri tudi Krotos, znan po strašnem pijanstvu in neobzdrani surovosti. Ta kentaver naj bi pregnal Hirona iz njegove votline še bolj na jug. Zato je bil bog Zevs prisiljen, da je Hirona postavil na južno nebesno poluto, kjer je ovekovečen v ozvezdju Kentaver, Fol pa naj bi bil ostal na severni, kjer je prikazan v ozvezdju Strelec.

Naj bo tako ali drugače. V obeh ozvezdjih sta predstavljena kentavra.

Kozorog

Verjetno so podobo kozoroga za ozvezdje izbrali zato, ker je ta žival najbolj znana po svojih plezalskih sposobnostih. Predstavljala naj bi ozvezdje v živalskem krogu, v katerem se Sonce "obrne" in se potem spet začinja dvigati vse višje in višje na nebo. V starih nebesnih kartah kozorog ni narisana kot gorska žival, ampak kot morska koza - neko čudno pravljичno bitje z glavo in telesom kozoroga, a ribjim repom, to je polkoza in polriba. Takšen kozorog ni znal samo plezati, ampak tudi plavati, zato je bil spreten tudi v dežju in poplavih v zimskem času.

Zanimivo razlago za nenavadno bitje s kozjo glavo in ribjim repom podaja zgodba iz grškega bajeslovja o Panu, bogu polj in čred.

Nekega dne je nagajivi in hudomušni Pan, ki je zelo rad bril norce iz vsega, ob sebi zbral rečne nimfe. Da bi jih zabaval, je skakal v vodo. Del svojega telesa, ki je bil pod vodo, je spreminjal v ribo, del telesa nad vodo pa v kozla. Vrhovni bog Zevs, ki je naključno prišel mimo, se je tako zabaval ob

Panovi norčiji, da se je pri priči odločil, da ga bo za to domislivo ovekovečil v ozvezdju na nebu kot polkozla in polribo.

Ozvezdje Kozorog (Capricornus), pri nas zvečer vidno od avgusta do novembra. Je zelo nerazločno ozvezdje živalskega kroga. Ker je bilo Sonce v času zimskega obrata v ozvezdju Kozorog, so v starih časih to ozvezdje povezovali z mrazom in viharji v tem letnem času.

Krokar in Čaša

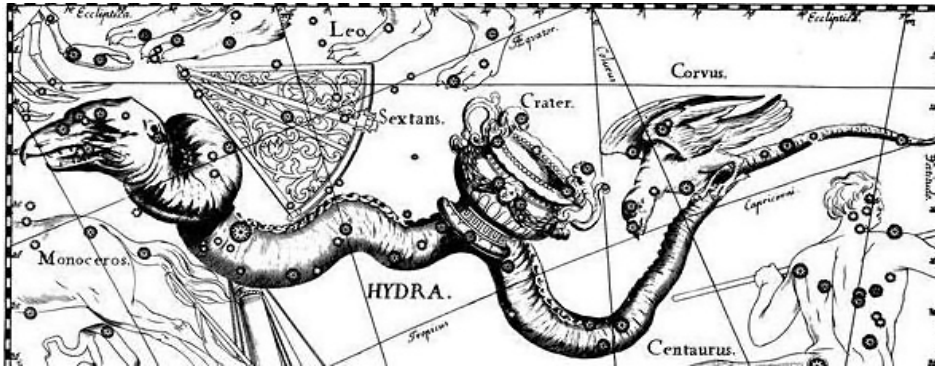
Stare zgodbe pripovedujejo, da so pred davnimi časi krokarji imeli srebrno belo perje in lep pojoč glas. Zakaj se je spremenila njihova barva v črno, kakršne so te ptice danes, in zakaj je njihov glas podoben hripavemu krakanju, pojasnjuje ta zgodba.

Nekoč je bil krokar zaupni sel boga svetlobe in glasbe, Apolona. Nekega jutra je Apolon poslal krokarja k studencu, da mu prinese čašo vode. Pri studencu je rasla figa, na kateri so pravkar dozorevale okusne in vabljive smokve. Krokar je čakal, da dozori. Do vrata se jih je nažrl.

Ko je odhajal, se je spomnil, da bo kaznovan, ker se je predolgo zamudil. Tako je v svojih krempljih prinesel ostudno vodno kačo in se opravičeval, kot da ga je ta ovirala pri natakanju vode.

Apolon je takoj ugotovil, da krokar laže. V jezi ga je kaznoval tako, da mu je za vse večne čase spremenil barvo perja v črno, nato pa ga še obsodil, da ga bodo v prihodnosti poznali po krakanju namesto po lepem petju.

Ker ni pravočasno izpolnil ukaza, ga je Apolon za kazen za vedno postavil na hrbet nebesne Vodne kače - Hidre in blizu nebesne Čaše ter ukazal Vodni kači, da ne sme Krokarju nikoli dovoliti priti tako blizu čaše, da bi lahko iz nje pil. Tako se Krokar na tem delu neba kar naprej muči, ko tik pred seboj vidi Čašo polno vode, a je vedno toliko oddaljen, da ne more priti do nje.

Ozvezdji Čaša (Crater) in Krokhar (Corvus), pri nas zvečer vidni od marca do julija. Ozvezdje Čaša leži približno na sredini poti navzdol po dolgih vijugah ozvezdja Vodne kače. Predstavlja ga skupina šibkih zvezd, ki jih v zvezdnih atlasih ponavadi oblikujejo v čašo ali skodelico z dvema ročajema. Predstavlja čašo, ki bi jo krokhar moral napolniti ob izviru in jo prinesiti Apolonu.

Lelaps

(To je tudi zgodba o Kefalu in Prokridi)

Podoba velikega mitološkega nebesnega lovca Oriona bi bila nepopolna brez slik njegovih zvestih lovskih psov - Velikega psa in Malega psa, s katerima skupaj zasleduje Bika in druge živali po zvezdnem nebu. Eni pripovedujejo, da je v ozvezdju Veliki pes prikazan večji Orionov lovski pes, drugi pa, da so stari Grki v tem ozvezdju radi videvali slavnega lovskega psa z imenom Lelaps. Njegov lastnik je bil atenski lovec Kefal. Ta pes je imel nenavadno sposobnost. Ujel je vsako žival, čim jo je zasledil.

Kefal je bil sin boga Hermesa in njegove ljubice Herse. Bil je božansko lep. Prav tako je bila božansko lepa tudi njegova žena Prokrida, hči atenskega kralja. Poleg Prokride je Kefal ljubil samo še lov. Ni želel nobene druge ženske, niti se ni potegoval za oblast.

Vanj se je zaljubila lepa in mlada Eos, boginja jutranje zarje, sestra sončnega boga Helija. Odpeljala ga je na konec sveta. Kljub njenemu zapeljevanju je ostal zvest Prokridi. Boginjo je prosil le to, da ga pusti oditi domov.

Po brezuspešnem osvajanju je Eos obupala in končno uslišala Kefalovo prošnjo. Napeljala pa ga je na to, naj preveri še zvestobo svoje žene. Ker je dobro poznala ženske, je bila prepričana, da se bo tako maščevala Kefalu. Kefal se je strinjal, da prevzame podobo tujca in gre tak k svoji ženi.

Sprva je Prokrida uspešno odbijala osvajanje tujca - Kefala, češ da je poročena in zvesta svojemu možu. Ko jo je prepričeval, da je njen mož umrl, je rekla, da mu ostaja zvesta tudi preko groba. Nato pa ji je Kefal podaril čudovit

nakit in Prokrida je podlegla. Tedaj pa je Eos Kefalu vrnila njegovo pravo podobo. Prokrida je ponižana in osramočena zbežala v planine.

Kefal jo je še vedno ljubil. Odšel je za njo. Našel jo je v spremstvu boginje lova Artemide, ki mu je Prokrido vrnila. Prokrida se je Kefalu odkupila tako, da mu je dala darilo, ki ju je dobila od Artemide. To sta bili čarobno kopje, ki nikdar ne zgreši, čim ga enkrat zalučaš proti predmetu ali živemu bitju, in lovski pes Lelaps, ki mu ni mogla uiti nobena žival, čim jo je zavohal.

S Prokridino vrnitvijo pa se ni vrnila sreča v njun dom. Nekoč je Prokridi prišlo na uho, da v gozdu Kefal kliče neko Nefelo. Nefela je bila boginja oblakov. Ko jo je Kefal klical, je mislil na oblak, v katerega senci se je želel spočiti po napornem lovu.

Ozvezdje Veliki pes (Canis Major), pri nas zvečer vidno od januarja do aprila. Najsvetlejša zvezda je Sirij (v gobcu psa), ki je hkrati tudi najsvetlejša zvezda zvezdnega neba. Sirij - Sotis je imel pri starih Egipčanih velik pomen. Njegovo vzhajanje v jutranji zarji je sovpadalo s poplavami reke Nil.

Prokrida se je takoj odpravila v gozd. Tam je res zaslišala Kefala: "O, Nefela, polna ljubezni, pridi, odženi mojo utrujenost." Mislila je, da se Kefal sestaja z boginjo. Od hudega je zastokala. Pes Lelaps je to zaslišal in takoj opozoril gospodarja. Kefal je mislil, da se v grmovju skriva kakšna žival. Takoj je tja zalučal svoje čudežno kopje. Prokridin smrtni krik mu je povedal, da je ubil svojo nad vse ljubljeno ženo.

Čeprav Lelaps ni naredil nič drugega kot to, da je opozoril gospodarja, kar bi naredil vsak dober lovski pes, so ga zelo nepravilno kaznovali. Na nebo so ga postavili k Orionovim nogam, da tam za vse večne čase preganja po nebu neznatno in povsem nenevarno žival - majhnega ponižnega in preplašenega Zajca. Lelaps pa je miren in se ne pritožuje. Takšna je pač usoda.

Lev

Ozvezdje Lev je bilo nekdanj dosti razsežnejše, kot je danes. No, še vedno je zelo veliko zodijsko ozvezdje. Leta 243 pred našim štetjem je namreč nebesni Lev izgubil veličasten čopček, ki je krasil njegov rep. Iz zvezd tega čopčka na tem delu neba so naredili (to je bil astronom v Aleksandriji) novo ozvezdje Berenikini kodri, imenovano na čast Bereniki, ženi faraona Ptolemaja Tretjega Evergeta (gl. Berenika).

Stari Grki so imeli Leva za najmočnejšo žival. Na nebu naj bi ovekovečili tistega najbolj pošastnega leva, ki ga je zaplodil orjaški stoglavi zmaj Tifon kačji deklici Ehidni.

Nekoč naj bi ta Lev kot zvezdni utrinek padel z neba v neko dolino v Grčiji. Zver naj bi imela tako trdo kožo, da je ni mogla prebiti nobena nanj izstreljena puščica. Ta strašno nevarna zver je kolovratila naokrog. Po mili volji je pobijala ljudi in živali, ropala, pustošila in strahovala preplašene prebivalce doline, da si niso upali iz svojih domov.

Na pomoč so poklicali velikega junaka Herakleja. Najprej je leva zvabil iz brloga in ga poskušal ubiti s puščicami. Toda vse so se od njega odbile. Potem ga je poskušal premagati z mečem. Ta pa se je na levjem hrbtu kar ukrivil, kot bi bil iz mehke pločevine.

Ozvezdje Lev (Leo), pri nas zvečer vidno od januarja do julija. Najsvetlejša zvezda je Regul ali po naše Kraljič. Šest zvezd, ki sestavljajo glavo in grivo Leva, so v srednjem veku poznali kot ozvezdje Srp, saj spominja na ročno orodje, ki so ga uporabljali pri žetvi. Za večino ozvezdij potrebujemo živo domišljijo, da v zvezdah vidimo podobnost s kako živaljo, bajeslovnim bitjem ali predmetom. Z zvezdami Leva ni tako. Z lahkoto jih izsledimo in povežemo v podobo leva.

Končno je razjarjeni Lev naskočil Herakleja. Heraklej je vedel, da je v zraku, ko nima stika z zemljo, lev popolnoma brez moči. Zato ga je hitro zgrabil za vrat in ga s svojima izjemno močnima rokama dvignil nad svojo glavo, ga toliko časa davil, dokler ga ni zadavil. Junaški boj je trajal celih trideset dni ali en mesec (kar je ravno čas, v katerem se Sonce navidezno zadržuje v ozvezdju Lev).

Potem so nekega dne bogovi to grozno mrtvo zver odnesli nazaj na nebo, od koder je pravzaprav prišla. Z zvezdami kot žebli so jo trdno pribili na velik del neba, da bi tam za vselej zavzela svoje mesto med ozvezdji in ne bi mogla nikdar več pasti ali se vrniti na Zemljo.

Orfej in Evridika

V davni preteklosti so ljudje mislili, da prihajajo nežni zvoki z neba od tam, kjer naj bi prebivale sirene. Njihovo čarobno petje naj bi se zlivalo v omamno melodijo. V ta nebesni orkester je človeška domišljija namestila eno prvih godal, to je liro. Ta glasbeni inštrument naj bi izumil Hermes, povsod prisoten olimpski bog, božji sel s krilatimi sandalamii, pokrovitelj trgovine, čuvaj potnikov, pastirjev in čred, bog premetenosti in kraje, govorništva, gimnastike, glasbe in poezije.

Hermes je bil Zevsov sin. Rodil se je v Arkadiji. V neki gorski votlini je živel skupaj s svojo mamo, nimfo Majo - Plejado. Čim je shodil, je že pokukal iz votline. Pred vhodom je zagledal želvo. Takoj jo je ujel in takoj nato ubil. Preko njenega oklepa je napel želvine žile, ki so delovale kot strune. Tako naj bi izdelal prvo liro.

Hermes je umirjeno igral na svojo liro. Iz nje je izvabljal nenavadno lepe zvoke, ki so povsem očarali boga glasbe Apolona.

Pripovedujejo pa tudi, da se je z igranjem na liro posebno proslavil veliki pevec Orfej. Liro naj bi mu podaril Apolon, ki jo je dobil od Hermesa. Ob spremljavi lire je Orfej pel tako očarljivo lepo, da so oživela drevesa in kamni. Vse živo in mrtvo ga je zamaknjeno poslušalo. Njegovo čudovito lepo petje je omehčalo celo kamnito srce brezsrčnega in temačnega Hada, vladarja podzemnega kraljestva.

Zgodilo se je, da je zaradi kačjega pika umrla nimfa Evridika, prelepa in nad vse ljubljena Orfejeva žena. Orfej je silno žaloval. Uteho je iskal v glasbi. Ni in ni se mogel sprijazniti z mislijo, da je njegova žena mrtva. In odločil se je za nekaj nemogočega.

S svojo liro se je odpravil v prepovedano podzemlje – temni svet mrtvih v upanju, da bo tam našel Evridiko in jo pripeljal nazaj na zemljo.

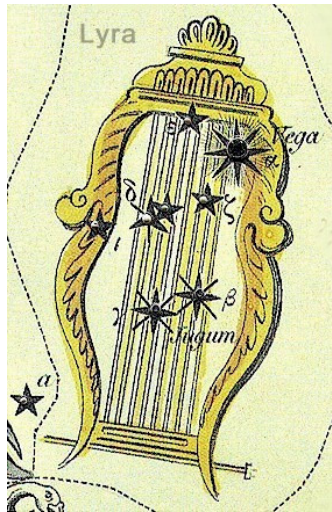
Prišel je do podzemne reke Stiks. Z milozvočnim brenkanjem in petjem je privabil brodnika Harona. Pregovoril ga je, da ga je prepeljal čez reko Stiks, preko katere še ni prepeljal nobenega živega človeka na oni svet. Tako je prišel do boga podzemnega kraljestva Hada. S svojo milozvočno in do srca segajočo glasbo je na enak način izprosil tudi Hada, da mu je vrnil Evridiko. Had je res dovolil Evridiki, da lahko sledi Orfeju nazaj na zemljo, vendar pod enim pogojem. Orfej se ne sme obrnil nazaj in se ozreti na Evridiko, če mu sledi, vse dotlej, dokler ne prideta na zunanji svetli sončni svet.

Orfej in Evridika sta se odpravil na gornji svet. Vse je bilo v redu. Toda tik pred tem, ko bi oba dosegla dnevno svetlobo, se Orfej ni mogel več upirati

skušnjavi. Ni mogel več zdržati in je pogledal nazaj, če mu Evridika še sledi. Le za hipec se je ozrl in izgubil jo je za vedno.

Od tega časa se je Orfej še bolj pogreznil v žalost. Nobena ženska ga ni več zanimala. To pa ženskam ni bilo všeč. Zato so ga nekoč, ko je spet igral na liro in prav žalostno pel, napadle in ubile. Mrtvega Orfeja so skupaj z zlato liro vrgle v reko, ki jih je odplavila v morje. Še celo tam so odmevali zvoki prekrasnih Orfejevih pesmi.

Pozneje so milozvočno Orfejevo liro bogovi odnesli na nebo in jo spremenili v ozvezdje. Tam naj ostane kot večni spomin na Orfeja in njegovo veliko ljubezen do Evridike.

Ozvezdje Lira (Lyra), pri nas zvečer vidno od aprila do decembra. Najsvetlejša zvezda je Vega – Alfa Lire (arabsko ime in ne ime našega matematika Vega). V poletnih mesecih je prevladujoča zvezda na nebu nad našo glavo. Rimljani so to ozvezdje imenovali tudi Harfa.

Lisica in Pes

Lisička je majhno ozvezdje severne nebesne polute. Leži južno od ozvezdja Labod. Naredil ga je poljski astronom Jan Hevelij. Pravijo, da je v tem ozvezdju upodobljena divja teumeška lisica. Za psa pa takointako vemo, da je upodobljen v ozvezdju Veliki pes.

Teumeška lisica je bila pošastna zver, ki je pustošila Tebe. Nihče je ni mogel ujeti in zato niti ubiti, saj so ji bogovi namenili, da je ne bo nihče nikoli ujel. Tebanci so ji morali vsak mesec žrtvovati enega dečka, da ga je požrla.

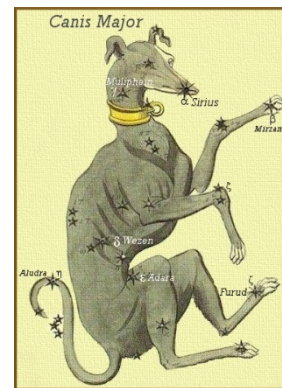
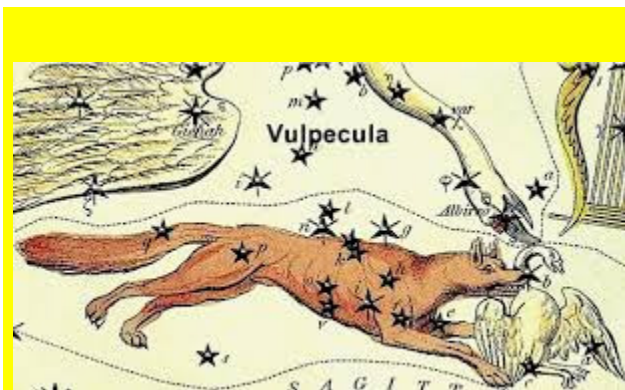
Na povabilo kralja Amfitriona, kralja Tirinta, je šel na lov na to lisico tudi slavni atenski lovec Kefal, vnuk prvega atenskega kralja Kekropa. Kefal je imel lovskega psa Lelapsa po imenu. Za za spravno darilo mu ga je dala njegova žena Prokrida. Po njeni smrti je Kefal odšel iz rodnega kraja in se naselil v Tebah (gl *Lelaps*).

Lelapsu ni mogla uiti nobena žival, čim jo je enkrat zavohal. Teumeška lisica pa je imela tudi nenavadno sposobnost, da je noben pes ni mogel ujeti.

Na lovu je zaradi tega prišlo do brezizhodnega položaja. Lelaps, ki je ujel vsako žival, ni mogel ujeti lisice, ki je vsakemu psu lahko ušla.

Seveda se je moral v zadevo vmešati najvišji in vsemogočni bog Zevs. In kaj je naredil? Ja, oba, lisico in psa, je spremenil v kamen, da ju je tako lahko ustavil.

Večen spomin na oba pa najdemo na zvezdnem nebu, kjer svetita ozvezdji Lisička in Veliki pes.

Ozvezdje Lisička (Vulpecula), pri nas zvečer vidno od maja do novembra. Da ga najdemo, moramo imeti že kar precej opazovalnih izkušenj in zelo jasno nebo. Ozvezdje Veliki pes (Canis Major) je pri nas zvečer vidno od januarja do aprila. V pasjem gobcu leži njegova glavna zvezda Sirij(Sirius - Alfa Velikega psa), ki je tudi najsvetlejša zvezda na vsem zvezdnem nebu.

Orion

Oriona štejejo med največje junake bujnega grškega bajeslovja. Za to se ima zahvaliti svoji visoki postavi. Razen tega je izstopal tudi po svoji izredni lepoti,

lovskih spretnostih in silno razburljivi življenjski zgodbi. Zemljanke in boginje so se zaljubljale vanj. Kako je prišel na zvezdno nebo, kroži veliko zgodb. Povedali bomo manj znano.

Pred dawnimi časi je bil na delu neba, kjer sedaj domuje prelepa Orionova skupina zvezd, velik temen in prazen prostor. Kaj se je zgodilo, da so prav Oriona izbrali, da zapolni ta prazen prostor?

Boginja lune in lova Artemida se je zaljubila v lepega velikana Oriona, največjega in najpogumnejšega lovca vseh starih časov.

Artemidina dolžnost je bila, da vozi lunino kočijo po nebu, da razsvetljuje temo noči, tako kot njen božji brat Helij vozi sončno kočijo podnevi in prinaša svetli del dneva. Toda Artemida je začela noč za nočjo vse bolj zanemarjati svojo dolžnost. Zakaj neki? Ja, samo zato, da je lahko prihajala dol na Zemljo in strastno lovila živali skupaj z ljubljenim Orionom.

Bog Helij seveda ni bil slep. Opazil je, da se je njegova sestra - boginja noro zaljubila v navadnega zemljana, smrtnega moža in da zato ne opravlja več svoje najpomembnejše dolžnosti, vožnje lunine kočije po nočnem nebu.

In odločil se je, da se Oriona znebi.

Priložnost za to se mu je kaj kmalu ponudila. Nekega poletnega večera se je Orion kopal v morju. Zaneslo ga je daleč stran od obale. Helij ga je obsijal z vsemi svojimi zlatimi žarki tako močno, da je bil videti v daljavi kot majhna svetla točka v modrih morskih valovih.

Poklical je Artemido. Vedel je, kako ponosna je na svojo spretnost s puščico in lokom. Predlagal ji je, naj poskusi zadeti tisto zelo majhno svetlo tarčo na morju v skoraj neskončni oddaljenosti. Artemida se ni dala dvakrat prositi. Hitro je pomerila in izstrelila proti tarči. Ni vedela, da je tarča pravzaprav njen ljubljeni Orion. Svojo puščico je izstrelila natančno in ga zadela naravnost v srce. Oriona je ubila.

Artemida se sploh ni zavedala, kaj je storila, dokler ni zvečer morje naplavilo Orionovo truplo na obalo prav pred njene noge. Ko je zagledala mrtvega Oriona, se je zgrozila. Prevzela jo je strašna žalost. Poskušala je narediti vse, da bi ga obudila v življenje. A velikega lovca ni bilo mogoče več oživeti. Še celo bog zdravljenja in zdravilstva Eskulap je želel pomagati in ustreljenega Oriona oživiti, vendar ga je pri tem smrtno zadela strela najvišjega boga Zevsa.

Potem je Artemida odnesla Orionovo truplo v svojo kočijo in ga odpeljala visoko na nebo na prostor, kjer je bila prej sama tema in praznina in ni sijala nobena zvezda. Tam je položila truplo svojega najdražjega. In na tem delu neba je nenadoma zasvetilo. Svetle zvezde so zasijale in izrisale Orionovo podobo, njegov diamantni pas in svetleči se meč. K njegovim nogam je Artemida postavila še njegova najljubša lovska psa, da bi mu delala družbo na nebu tako kot prej na zemlji. Vsakega posebej je označila s svetlo zvezdo, Malega psa z zvezdo Prokijon, Velikega psa pa z zvezdo Sirij.

Ozvezdje Orion, pri nas zvečer vidno od novembra do marca. V Orionu so stari Grki videli orjaškega nebesnega lovca, ki preganja nebesnega Bika, spremljata pa ga dva zvesta psa (Veliki pes - Sirij in Mali pes - Prokijon). Orion je tako sijajno ozvezdje, da na človeka naredi zares močan vtis. Je prvovrstno in edino ozvezdje z dvema zelo svetlima zvezdama (Betelgeza - Rama in Rigel - Noga). Za številne prijatelje zvezdnega neba je najlepše ozvezdje.

Sredi zime zvečer zavzame Orion velik del južnega neba. Tam stoji orjak povsem pokončno. V eni roki drži gorjačo, ki jo vihti proti Biku, svoj neprebojni ščit iz levje kože pa drži v drugi roki. Na njegovem pasu bleščijo tri svetlejšje zvezde, ki se imenujejo Kosci ali Rimščice, in sestavljajo draguljast Orionov pas. Tri šibkejšje zvezde, ki "visijo" skoraj navpično navzdol od pasu, pa oblikujejo Orionov meč. Po Orionovem pasu (smer v levo) najdemo najsvetlejšo zvezdo zvezdnega neba – svetlobleščiči Sirij.

Perzej

Perzej pripada največjim junakom grškega bajeslovja. Bil je sin vrhovnega boga Zeusa in zemeljske lepote Danaje, hčerke argoškega kralja Akrizija. Je junak z najboljšimi lastnostmi: lep, dober, močan, spreten in hraber, preudaren in previden, vedno uspešen, srčno rad je imel svojo mater in nad vse je ljubil svojo ženo Andromedo. Rad je pomagal ljudem. Zaradi vseh teh plemenitosti so ga stari Grki tako zelo častili, da so ga ovekovečili kot ozvezdje na zelo zavidljivem delu zvezdnega neba.

Starogrškemu kralju Akriziju iz Arga so prerokovali, da ga bo ubil vnuk, sin njegove hčerke Danaje. Kralj se je zbal za svoje življenje. Lepo Danajo je dal zapreti v podzemni prostor, da se ji ne bi mogel približati noben mladenič.

Toda v obliki zatega dežja se je do nje vseeno prikradel vsemogočni bog Zevs in se eno noč z njo ljubil.

Ko je Danaja rodila Zevsovega sina Perzeja, je oče dal oba skupaj zapreti v veliko leseno skrinjo, skrinjo pa vreči v morje. Tako si je želel za vedno znebiti vnuka. Morski valovi so skrinjo odnesli daleč stran. Po dolgem času so jo naplavili na obalo nekega otoka. Tam jo je našel otoški ribič in rešil mater z dojenčkom Perzejem.

Mati je s sinom ostala pri ribiču. Perzej je rasel in rasel in zrasel v krasnega, krepkega in postavnega mladeniča. Nekega dne je njegovo lepo mamo zagledal otoški kralj, ko je šel mimo hiše, v kateri sta prebivala. Na prvi pogled se je zaljubil vanjo. Ona pa ga ni marala. Kljub njenemu nasprotovanju se je hotel poročiti z njo.

Mati je za pomoč prosila odraslega sina Perzeja. Takoj se je postavil na materino stran. Ker jo je zaščitil, se je zameril kralju, ki se ga je zato želel na vsak način znebiti. Toda kako? Da, poslal ga bo v gotovo smrt, po glavo strašno nevarne Meduze, od koder se še ni nihče vrnil živ.

Meduza je bila grozna pošast. Bila je hči Ehidne, pošasti pol žene in pol kače in stoglavega kačona Tifona. Imela je kot jeklo trdo kožo, ostre in dolge zobe, bakrene roke in zlata krila, s katerimi je lahko letala. Na glavi so se ji namesto las zvijale strupene kače. Kdor je pogledal to pošast, je pri priči okamenel.

In Perzej se je odpravil na težavno pot k Meduzi. Na poti do nevarne Meduze je srečal Hermesa, boga spretnosti in premetenosti, in Ateno, boginjo modrosti. Posodila sta mu meč, ki reže vse, sandale, s katerimi je mogoče leteti po zraku, in gladek ščit, v katerem se je vse videlo kot v zrcalu.

Morske deklice – nimfe pa so Perzeju še povedale, kje živi Meduza in na kakšen način jo lahko premaga. V pomoč za boj z Meduzo so mu dale še raztegljivo malho in kapo, ki naredi nevidnega vsakogar, kdor se pokrije z njo.

Tako pripravljen na boj je Perzej prišel na otok, kjer je s svojima prav tako pošastnima sestrama prebivala Meduza. Neviden s kapo na glavi se ji je približal prav v trenutku, ko je spala. Da ne bi okamenel, je šel proti njej s hrbtom (ritensko) in jo gledal v gladkem ščitu pred seboj kot v ogledalu. Previdno se ji je približal na letečih sandalih, ji bliskovito odsekal glavo, ki jo je urno stlačil v malho. Iz okrvavljenega Meduzinega trupla je tedaj skočil snežno beli krilati konj Pegaz. Perzej ga je precej ukrotil, zajahal in še vedno neviden s kapo na glavi in Meduzino glavo v malhi urno z njim odletel daleč proč od pošastnih sester.

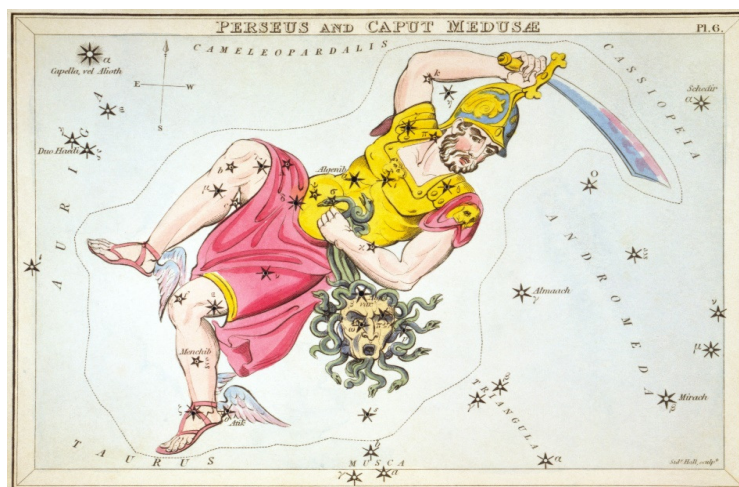
Ko je s krilatcem Pegazom (danes bi rekli s helikopterjem) tako letel nad deželo, kjer sta vladala kralj Kefej in kraljica Kasiopeja, je ob morski obali opazil na skalnati pečini z verigami prikovano lepo kraljevo hčer Andromedo.

Pravočasno se ji je približal in jo rešil pred morsko pošastjo, orjaškim in ogabnim kitom, ki se je ji bližal, da bi jo požrl

Kralj in kraljica sta bila neskončno srečna, ker je Perzej rešil njuno hčer, ki sta jo morala žrtvovati pošasti, da rešita deželo in ljudi pogube.

Perzej in Andromeda sta takoj se zaljubila. Starša sta privolila v poroko in kmalu nato sta mladopopročenca odšla po Perzejevo mater, nato pa so se vsi trije skupaj odpravili v Perzejev rojstni kraj.

Tam pa je bilo prav tedaj tekmovanje v bojnih igrah. Udeležil se ga je tudi Perzej. Prijavil se je na tekmovanje v metanju težkega diska. Med prisotnimi je bil tudi tamkajšnji kralj Akrizij.

Ozvezdje Perzej (Perseus), pri nas vidno zvečer od septembra do marca.

Perzej drži v roki odsekano Meduzino glavo.

Druga najsvetlejša zvezda (beta) v tem ozvezdju ima ime Algol, kar po arabsko pomeni Hudičeva zvezda – Hudič(evka). Predstavlja eno Meduzino oko. To oko mežika (zvezda resnično spreminja sij zaradi izmeničnega medsebojnega prekrivanja dveh različno svetlih zvezd, saj je Algol sestavljen iz dveh zvezd, ki se gibljeta ena okoli druge), kar bi lahko simbolično povezali s poslednjimi Meduzinimi trzajočimi zdihljaji.

Tekmovanje se je začelo. Visoko pod oblake je Perzej zalučal težki disk. Tam zgoraj ga je ujel veter in mu spremenil smer. Težki disk je padel na zemljo tako nesrečno, da je zadel naravnost Perzejevega deda in ga ubil.

Preroštvo se je uresničilo. Kralja je ubil njegov vnuk, sin njegove hčerke.

Po smrti so Perzeja bogovi odnesli med zvezde in ga ovekovečili kot ozvezdje na častnem mestu na zvezdnem nebu poleg žene Andromede in drugih oseb, ki nastopajo v zgodbi o Perzeju, vse prikazane v ozvezdijih na tem delu neba.

Prometej

Med najmanjšimi ozvezdji na zvezdnem nebu je ozvezdje Puščica – Sagitta. Njenih pet šibkih zvezd navadno prikazujejo tako, da oblikujejo nekakšno puščico, kakršno so v davnini uporabljali pri streljanju z lokom. Dve zvezdi ena nad drugo na enem koncu sestavljata zarezo puščice, ki jo zatakne na tetivo, ostale tri pa sestavljajo telo puščice.

Več zgodb pripoveduje o tem ozvezdju. Najbolj znana in zanimiva je junaku Prometeju.

Ko je postal Zevs vrhovni poveljnik bogov, je Prometeja zadolžil, naj poskrbi za ljudi. Preskrbi naj jih z vsem, kar bi prispevalo k njihovemu blagostanju.

In Prometeju se je zdelo, da je najpomembnejše darilo ljudem - ogenj. Tako bi človek postal vladar nad živalmi. Ne da bi Zevsa vprašal za dovoljenje, brez njegove vednosti, je Prometej ukradel večni ogenj z Olimpa, ga prinesel dol na zemljo ljudem in jih poučil, kako ga naj uporabljajo in skrbijo zanj.

Zevs je kmalu zvedel za krajo ognja, tako dragocenega daru. Zelo se je razjezil. Ogenj je zaukazal spet prinesiti nazaj na Olimp, saj je ta stvar le za bogove, ne pa za navadne smrtnike. Toda Prometej je bil dovolj drzen in pogumen, da je ogenj ukradel še drugič in ga ponovno prinesel ljudem.

Zdaj pa je Zevsu resnično zavrelo. To ga je tako raztogotilo, da se je odločil, da kaznuje Prometeja na najbolj krut in grozovit način. Dal ga je ukleniti v verige in prikovati na skalnato pečino, visoko v divjih kavkaških gorah. Vsak dan je nadenj poslal skrivnostnega jastreba, da je kljuval in jedel jetra uklenjene žrtve. Vsako noč so junaku jetra nanovo zrasla, jastreb pa se je vsak dan vračal. Tako je Prometej dolgo časa trpel strašanske muke.

Neznanskega trpljenja je Prometeja rešil šele veliki junak Heraklej. S puščico iz svojega loka je ubil nenasitnega jastreba in nato osvobodil Prometeja iz verig.

Po tej zgodbi je Sagitta prav ta Herkulova puščica.

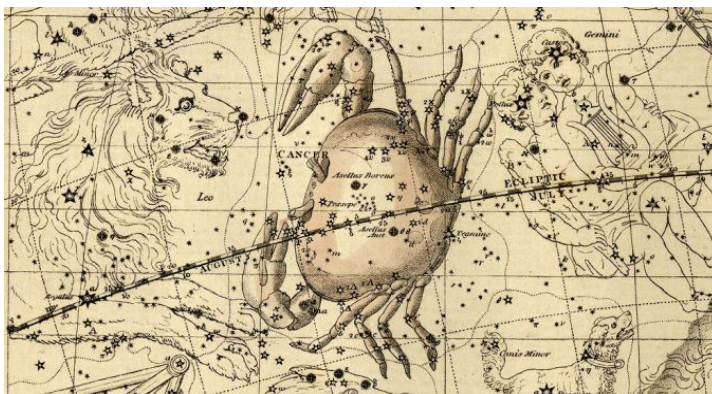
Ozvezdji Puščica (Sagitta) in Lisička (Vulpecula, ki v gobcu drži Gosko – Anser), prikazani v Hevelijevem atlasu zvezdnega neba *Uranografija* (1690). Pri nas vidni zvečer od maja do novembra. Da ju najdemo, moramo imeti že zelo veliko opazovalnih izkušenj in zelo jasno nebo.

Rak

Ozvezdje, v katerem je bilo Sonce v času, ko je spremenilo smer vzhajanja in se hkrati tudi nehalo dvigovati na opoldanskem nebu, so stari narodi poimenovali Rak. To je bila v starih časih edina znana žival, za katero so vedeli, da hodi nazaj. Ko Sonce pri svojem navideznem gibanju po nebu pride v to ozvezdje, začne "lesti nazaj" – začne se "počasi spuščati" na opoldanskem nebu.

V ozvezdju Rak je prikazan tisti najbolj pošastni in orjaški Rak, ki naj bi ga poustvarila Zevsova žena, boginja Hera. Poslala naj bi ga nad velikega junaka Herakleja, da ga vznemiri, mu nagaja, zbega in sploh ovira pri njegovem skoraj brezupnem bojevanju z večglavo ostudno Vodno kačo - Hidro.

Heraklej je bil sin Alkmene, ene od številnih umrljivih žena, s katerimi je Zevs ljubimkal, imel z njimi otroke, in vsakič povzročil ljubosumno jezo svoje božje žene Here.

Ozvezdje Rak (Cancer) – med nebesnima Levom in Dvojčkoma - pri nas zvečer vidno od decembra do junija. Sestavljajo ga šibke zvezde. Imeti moramo že nekaj opazovalnih izkušenj, da ga s prostimi očmi najdemo na nebu, še več pa bujne domišljije, da si na tistem delu neba predstavljamo raka. Starim narodom se je ta del neba zdel kot temna luknja, nekakšna vrata, skozi katera naj bi prihajale duše, da bi se naselile v ljudeh. Od davnih časov pa je ozvezdje Rak pritegovalo posebno pozornost zato, ker se je v tem ozvezdju nahajalo Sonce, ko se je poleti opoldne dvignilo najvišje na nebo, se obrnilo in se potem opoldne dvigovalo vse nižje.

Hera je nad vse sovražila Herakleja. Na vse mogoče načine mu je nagajala, da bi mu otežila življenje. Tudi tako, da je nadenj poslala nevarnega Raka. Vendar Heraklej ni klonil. Premagal je tako Hidro kot tudi Raka. Tega je pogubil tako, da ga je z nogo preprosto pohodil in zdrobil do smrti.

Največ, kar je globoko užalostena Hera lahko storila za Raka, je bilo to, da ga je za njegovo zvesto služenje nagradila tako, da ga je odnesla na nebo in ga ovekovečila kot ozvezdje. Tu počiva za vse večne čase poleg nog legendarnega Herakleha, ki ga je Zevs kasneje zaradi njegovih junaštev prav tako postavil na nebo med zvezde.

Škorpion

Na poletnem zvezdnem nebu je Škorpion ozvezdje, ki po lepoti, velikosti in veličastnosti tekmuje z zimskim ozvezdjem Orion. Zgodba pripoveduje, zakaj je Orion zimsko ozvezdje, Škorpion pa poletno. Pripovedujejo tudi, da kadar Škorpion zleze na nebo, Orion zbeži v najoddaljenejši kotiček neba, da se skrije pred njim.

Orion je bil največji in najspretnjši bajeslovni lovec davnih časov. Večni uspeh pri lovu mu je stopil v glavo. Začel se je bahati, da je vsaki živali kos, da ga nobena ne more poškodovati, kaj šele premagati.

Boginja Hera, Zevsova žena, se je naveličala tolikšnega bahanja. Odločila se je, da Orionu pokaže, kako ničvredno in prazno je njegovo hvalisanje. Storila bo tako, da bo Orion umrl na najbolj ponižujoč način. Pičila ga bo majhna in skoraj nepomembna živalca. Za to nalogo je izbrala majhnega škorpiona, ki ima v svojem repu smrtonosno strupeno želo.

Nekega jutra je škorpion prežal v grmovju ob poti, po kateri je Orion običajno hodil na vsakodnevni lov. In Škorpion ga je pičil v peto. Orion je umrl.

Ozvezdje Škorpion (Scorpio), pri nas zvečer vidno od junija do avgusta. Najsvetlejša zvezda je Antares, ki je skoraj najbolj rdeča med svetlimi zvezdami.

Boginja lova Artemida je bila zaljubljena v lepega, postavnega in spretnega lovca Oriona. Ko ga je videla mrtvega, je bila zelo žalostna. Prosila je svojega očeta Zevsu, naj ga ponese na nebo in tam postavi kot ozvezdje. Tu bi ga lahko občudovala še nadalje, vsako noč, ko bi se peljala s svojo lunsko kočijo prek neba. Tako se je zgodilo.

Ker je Orion dobil tako častno mesto na nebu in postal nesmrten, je Hera od Zevsu zahtevala, da mora tako ovekovečiti tudi pogumnega Škorpiona. Zevs je po dolgem premišljevanju ustregel tudi njej. Na nebo je postavil še Škorpiona. Bil pa je zelo previden. Oba je postavil toliko narazen, enega na poletno in drugega na zimsko zvezdno nebo, da ne bi Škorpion ponovno pičil Oriona ali da se veliki lovec ne bi maščeval nad živalco, ki ga je ugonobila.

Zmaj

Zgodba, kako je ozvezdje Zmaj prišlo na zvezdno nebo, je zelo zanimiva. Boginja Hera je poslala orjaškega zmaja, da varuje zlata jabolka na prelepem vrtu bogov na skrajnem zahodu sveta. Jabolka je darovala za poročno darilo svojemu možu, bogu Zevsu.

Zmaj je bil strašna pošast. Na vse strani je sikal smrtonosno ognjeno sapo, njegove luskinaste kože pa ni mogla prebiti nobena nanj izstreljena puščica.

Vedno buden in pozoren je bil ovit okrog drevesa, na katerem so visela zlata jabolka. Nikomur ni dovolil, da bi se jim približal. Edina izjema je bil velikan Atlas, ki je stal poleg in na ramah držal težek nebesni obok. Velikan že ne bo utrgal kakega jabolka, saj je preveč obremenjen, da še rok ne more stegniti.

Ozvezdje Zmaj (Draco) med Velikim in Malim medvedom je vedno nad obzorjem. V jasnih poletnih večerih in nočeh ga z nekoliko predpriprave z lahkoto izsledimo in opazujemo.

Junak Heraklej je moral opraviti dvanajst junaških del. Eno med njimi je tudi bilo, da obere ta zlata jabolka. Premeteni Heraklej je prosil Atlasa za pomoč. Atlas se je strinjal, da gre zanj po jabolka, vendar bo moral med tem Heraklej namesto njega držati nebesni svod. Heraklej je privolil v to.

Ko se je Atlas vrnil z obranimi jabolki, si je zelo zaželel svobode. Odločil se je, da zbeži z jabolki vred, Herakleja, ki je ta čas držal nebesni svod, pa pusti na cedilu.

Toda Heraklej je bil dovolj prebrisan. Vedel je, da so velikani pogosto prav toliko neumni, kolikor so močni. Atlasa je zaprosil, naj ga razbremeni težkega bremena le za toliko časa, da si podloži ramena z blazino, da bi tako lažje prenašal težo neba. Atlas je nasedel. Heraklej mu je v hipu iztrgal jabolka in zbežal. Pustil je ubogega velikana, da se še naprej krivi pod težo neba.

Ker je Heraklej ukradel zlata jabolka, je Hera kruto kaznovala Zmaja. Posadila ga je visoko na nebo kot nadobzorniško ozvezdje, ki za severne kraje nikoli ne zaide. Tako bo Zmaj vedno na nebu, ne bo nikoli mogel zatisniti očesa in stražil za vse večne čase zlata jabolka, ki bodo na novo zrasla na božjem vrtu.

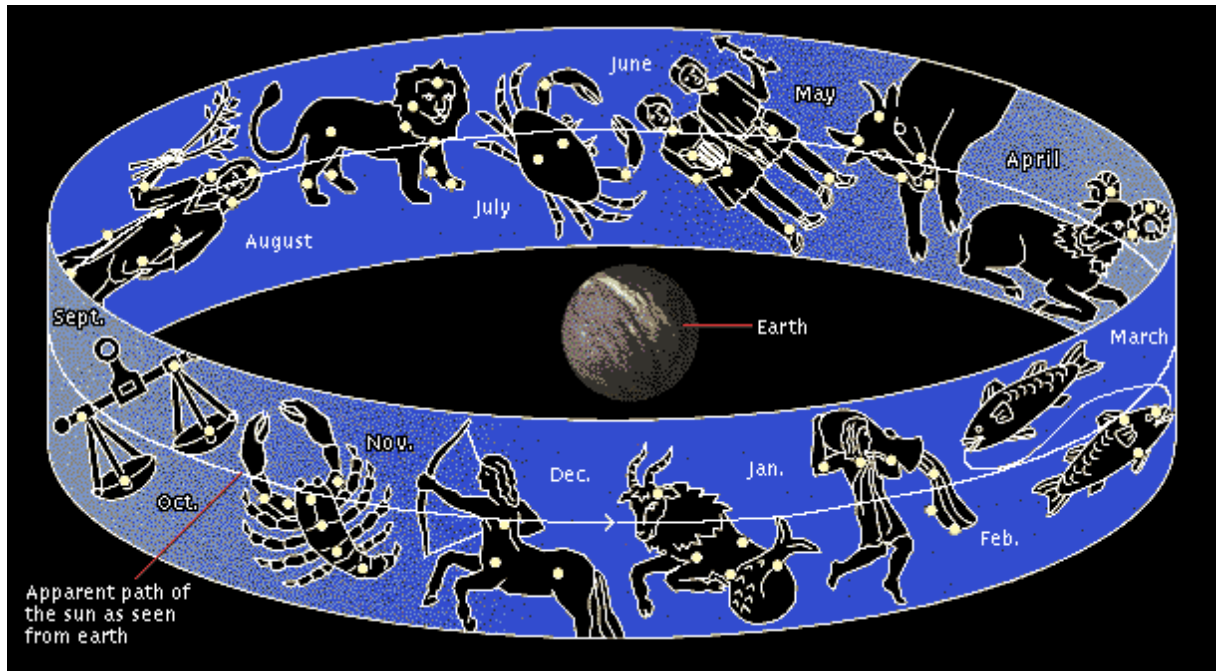
Dodatek

Zodiak

Zodiak ali živalski krog je namišljen pas na nebu, ki se razprostira nekaj stopinj (8°) na obe strani Sončeve navidezne poti (ekliptike). V tem nebesnem pasu se navidezno gibljejo Luna in planeti (Merkur, Venera, Mars, Jupiter, Saturn, Uran in Neptun). Živalski krog zasedajo v astronomiji ozvezdja zodiaka ali zodiaška

ozvezdja, v astrologiji (horoskopiji) pa zodiaška znamenja (znaki). Zato moramo ta dva pojma (izraza) razlikovati med seboj.

Zodiaška ozvezdja so torej tista ozvezdja na nebu, ki ležijo ob Sončevi navidezni letni poti, to je ob ekliptiki. Znana so že od davna. Poznamo dvanajst njihovih imen Oven, Bik, Dvojčka, Rak, Lev, Devica, Tehtnica, Škorpion, Strelec, Kozorog, Vodnar, Ribi. Prevzeli smo jih od starih Grkov, ti od Babiloncev, nastala pa so verjetno že v sumerskih časih (okoli 3000 pr.n.št.). Zodiaškim znamenjem včasih rečemo tudi nebesna znamenja.

Lege zodiaških ozvezdij ob navidezni letni poti Sonca, ob ekliptiki (Apparent path of the sun...); Earth - Zemlja. Puščica kaže smer navideznega letnega gibanja Sonca preko ozvezdij oziroma po ekliptiki. Zato zodiaškim ozvezdjem večkrat rečemo tudi ekliptiška ozvezdja, saj ležijo neposredno ob ekliptiki. Ozvezdja so različno razsežna, znamenja pa enako. V enem letu Sonce navidezno prečka vseh dvanajst različno razsežnih ozvezdij oziroma tudi vseh dvanajst enako razsežnih znamenj. Ker je gibanje Sonca na nebu v prvem približku enakomerno, zato ozvezdja prečka v različnem času, znamenja pa praktično v enakem, to je v enem mesecu.

Zodiaška znamenja so dobila ime po dvanajstih zodiaških ozvezdjih, ki so stala na svojih fiksnih (določenih, opredeljenih) mestih neba ob ekliptiki pred okoli 2000 leti. Zodiaška znamenja razdelijo zodiak oziroma ekliptiko na dvanajst enakih delov in so enako razsežna. Vsako zodiaško znamenje tako zavzema v zodiaku oziroma na ekliptiki $360^\circ / 12 = 30^\circ$, zaradi česar se Sonce, ki

potuje po ekliptiki, navidezno zadržuje v vsakem znamenju (skoraj) enako časa, v ozvezdjih pa različno.

Pred 2000 leti so se zodiaška znamenja ujemala z zodiaškimi ozvezdji. Zaradi sprememb na nebu (premikanja pomladišča ali točke Gama, ki je posledica posebnega vrtenja Zemljine vrtilne osi – precesije in nastane zaradi tega, ker Luna in Sonce privlačita Zemljo) pa so se znamenja premaknila glede na ozvezdja, po katerih so prvotno dobila ime. Znamenja so se v tem času premaknila glede na fiksna ozvezdja ravno za kotno vrednost, ki obsega eno znamenje (30°). Zdaj enako imenovano zodiaško znamenje in zodiaško ozvezdje nimata več iste nebesne lege. Znamenja se premikajo v smeri proti zahodu glede na istoimenska ozvezdja. Če smo bili npr. rojeni v znamenju Ribi, je bilo Sonce ob našem rojstvu res v znamenju Ribi, vendar pa v ozvezdju Vodnar.

Izjava, da je Sonce danes v določenem ozvezdju, ne pomeni, da je tudi v istoimenskem znamenju. To prikazuje spodnja preglednica.

Zveza med zodiaškimi ozvezdji in zodiaškimi znamenji

Zodiaško ozvezdje	Čas gibanja Sonca v ozvezdju	Zodiaško znamenje	Čas gibanja Sonca v znamenju
Ribi	12.3.–18.4.	Oven	21.3.–20.4.
Oven	19.4.–13.5.	Bik	21.4.–21.5.
Bik	14.5.–20.6.	Dvojčka	22.5.–21.6.
Dvojčka	21.6.–19.7.	Rak	22.6.–22.7.
Rak	20.7.–9.8.	Lev	23.7.–23.8.
Lev	10.8.–15.9.	Devica	24.8.–23.9.
Devica	16.9.–30.10.	Tehtnica	24.9.–23.10.
Tehtnica	31.10.–22.11.	Škorpion	24.10.–22.11.
Škorpion	23.11.–29.11.	Strelec	23.11.–21.12.
(Kačenosec)	30.11.–17.12.		
Strelec	18.12.–18.1.	Kozorog	22.12.–20.1.
Kozorog	19.1.–15.2.	Vodnar	21.1.–18.2.
Vodnar	16.2.–11.3.	Ribi	19.2.–20.3.

Opomba. Preglednica kaže, da se v zodiaških ozvezdjih Sonce navidezno zadržuje od enega tedna do enega meseca, odvisno od tega, kako razsežno je ozvezdje. V zodiaških znamenjih pa se zadržuje okroglo en mesec. Razen dvanajst zodiaških ozvezdij pa Sonce navidezno prečka še eno ozvezdje. To ozvezdje je Kačenosec, ki ga včasih imenujejo tudi “trinajsto” zodiaško ozvezdje. Ozvezdje Kačenosec bi imelo večjo pravico, da bi ga prištevali k zodiaku kakor pa ozvezdje Škorpion, po katerem se med letom sprehaja Sonce najmanj časa (le teden dni) od vseh zodiaških ozvezdij. Ker pa večji del zelo razsežnega ozvezdja Kačenosec leži daleč stran od ekliptike, razen tega Kačenosec tudi ne predstavlja živali, so v zodiak raje vključili Škorpiona, ki predstavlja žival.

Torej še enkrat: Zodiška znamenja so za kotno vrednost enega znamenja, tj. za 30° , premaknjena glede na fiksna zodiška ozvezdja, in to v smeri proti zahodu, tj. v desno, če gledamo zvezde, obrnjeni s trebuhom proti jugu in je na naši desni strani zahod.

Avtor knjige, kot ga je hudomušno naslikal Edo Podreka, 2002